

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din, za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in tožil se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorčič-
evi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošti hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, sreda 15. decembra 1937

Cena posameznih številki din 1⁵⁰

Vesele in srečne božične praznike

žele svojim odjemalcem naslednje ljubljanske tvrdke ter se priporočajo:

Bernik M.
trgovina z lesenim blagom
Florjanska ulica 1	Hrehorič Fr.
manufakturna veletrgovina
Tyrševa cesta 28	Ložar Jernej
modna trgovina
Sv. Petra cesta 20	Pirnat M.
modna trgovina
Sv. Petra cesta 24	Tehnik Josip Banjač
radio-aparati in športni
predmeti
Miklošičeva cesta
Besednik in drug
trgovina s kirurgičnimi in
ortopedičnimi aparati
Prešernova ulica 6	»Jeklo«
trgovina z jeklenimi predmeti
in železnino
Stari trg 10	Lukič Fran
konfekcija in modna trgovina
Stritarjeva ulica	Prelog Karl
veletrgovina, zaloga volne,
bombaža in nogavic
Gospodka ulica 3	The Rex & Comp.
trgovina s pisarniškim
potrebščinami
Gradišče 9
Birke Anton
radio-aparati
Mestni trg	Jelačin Ivan
veletrgovina s špecerijskim in
kolonialnim blagom
Aškerčeva cesta	Magdič P.
modna trgovina
Aleksandrova cesta	Radio-Arčon
Celovška cesta 28	Tiskarna Merkur d. d.
Gregorčičeva 23
Bogataj Ivan
elektrotehnično podjetje
Kongresni trg 19	Kajfež A.,
trgovina z urami in zlatnino
Miklošičeva cesta 14	Mahar Leopold
preje »Mela«, modna trgovina
Tyrševa cesta 9	Radio r. z. z. o. z.
trgovina z radijskimi aparati
Miklošičeva cesta	Turk Rajko
špedicija in prevoznništvo,
carinsko posredništvo
Masarykova cesta 9
Bonač I. sin
kartonažna tovarna in papirna
industrija
Čopova ulica 16	Karničnik Miloš
modna trgovina,
Nebotičnik	Na zlato nedeljo		
Brumec Anton
manufakturna, konfekcija,
moda in »Tivar« obleke
Prešernova ulica 34	Kette Josip
modna trgovina
Aleksandrova cesta	dne 19. decembra so v		
Čadež Guido
modna trgovina
Stritarjeva ulica	Kladnik Jože
trgovina z mešanim blagom
Sv. Petra cesta 14	Ljubljani vse trgovine		
Čebin Dominik
trgovina s kurivom
Wolfova ulica	Klimanek Simon
trg. s čepicami
Šelenburgova ulica 6	ves dan odprte!		
Čermelj K.
veletrgovina z vinom
Dvořakova ulica 12	Kmetški hranilni
in posojilni dom
Tyrševa cesta	Manufakturna k. d.
Mestni trg 17	Reich Josip
parno barvarstvo in kemična
čistilnica za obleke
Poljanski nasip 4	Učiteljska tiskarna
Frančiškanska ulica
Daj-Dam
avtomatični buffet
Aleksandrova cesta	Kolinska tovarna
kavinih primesi
Šmartinska cesta	Markun Anton
trgovina z usnjem
Miklošičeva cesta 40	Rozman J. S.
zastopstvo avto-gume
»General«
Št. Vid	Ukmar Mirko
trafika
Vegova ulica 2
Dolenc Josip
specialna krznarska delavnica
Sv. Petra cesta 19	Kollman Fran
trg. s porcelanom in steklom,
lastnik dr. Blinc
Mestni trg 18	Mayer I. C.
manufakturna trgovina
Stritarjeva ulica	Samec Ivan
veletrgovina galanterijskega
in kratkega blaga
Mestni trg 21	Urbanc Feliks
manufakturna in modna
veletrgovina
Sv. Petra cesta 1
Dolžan Ivan
knjigarna in šol. potrebščine
Stritarjeva ulica 2	Kolšek Franc
špecerija-buffet
Tyrševa cesta 47 — Tel. 28-72	Motoh Bogomir
pražarna kave in špecerija
Vodnikov trg	Schmitt F. M.
galant. in norm. ter modno
blago
Pred školijo	Verbič Anton
kr. dvorni dobavitelj,
delikatose in špecerija
Stritarjeva ulica 9
Drogerija Adria
Borčič Slávka
Šelenburgova ulica	Kos Fran
trg. s pletilnimi stroji
Židovska ulica 5	Nova ljudska kuhinja
Kolodvorska ulica 8	Schneider & Verovšek
trgovina z železnino
Tyrševa cesta	Verlič Josip
veletrgovina s špecerijskim in
kolonialnim blagom
Tyrševa cesta
Eger T.
modna trgovina
Sv. Petra cesta 2	Krašna Mirko
krznar in izdelovatelj čepic,
Ljubljana, Frančiškanska ul.	Nova založba
knjigarna in trgovina s pisar-
niškimi potrebščinami
Kongresni trg	A. E. Skabernè
manufakturna trgovina
Mestni trg	Vidmar Josip
tovarna dežnikov, nogavic in
trikot-perila
Pred školijo in Prešernova ul.
»Elite« d. z. o. z.
konfekcija
Prešernova ulica 9	Krisper A.
galanterijska trgovina
Mestni trg 26	Novak Emil
mešana trgovina
Glince 15	Soss Karel
modna trgovina
Mestni trg	Volk A.
veletrgovina z dež. pridelki
Resljeva cesta 24
Gastraun, nasl. Dolenc S.
izdelovanje dežnikov
Prešernova ulica 11	Krivic Ivan
trgovina s špecerijskim, kolo-
nialnim in mat. blagom
Frančiškanska ulica	Novak Fran
manufakturna trgovina
Kongresni trg	Souvan Fran Ksav.
manufakturna veletrgovina
Mestni trg 25	Weilguny Gustav
manufakturna
Šolski drevored
Golob Franc
trgovina z železnino
Wolfova ulica	Laznik Viljem
»Lustra«, trgovina z barvami
in laki ter bencinom
Gospodsvetska cesta 8	Ogorevc M.
tovarna športnih čepic in
raznih pletenin
Miklošičeva cesta	Strojanšek Ina
manufakturna trgovina
Pred školijo	Zalta Josip & Comp.
trgovina z železnino
Tyrševa cesta 9
Gregorič Beno
drogerija
Prešernova ulica	Lončar, Raška, Stare
manufakturna
Frančiškanska ulica 3	Okri
jajčne domače testenine
Šiška 232	H. Suttner
Philips radio zastopstvo
Aleksandrova cesta	Zeschko A.
trgovina s papirjem in tovarna
vrečice
Cankarjevo nabrežje
Hafner R.
barve, laki in materialno
blago
Celovška cesta 51		Papiroteka d. z. o. z.
Tyrševa cesta 12, dvorišče	Šarabon Andrej
veletrgovina s špecerijskim in
kolonialnim blagom
Zaloška cesta	Žargi I.
modna trgovina
Sv. Petra cesta
		Perčinlić Fran
elektrotehnično podjetje
Gospodsvetska cesta 16	Šarc Hedvika
modna trgovina
Šelenburgova ulica 5	Železnikar Ivan
manufakturna trgovina
Marijin trg
			Šibenik Filip
»Adria Coloniale«
Rožna dolina c. 10/2	Žibert A.
modna trgovina
Šelenburgova ulica
				Žlender Anton
manufakturna trgovina
Mestni trg

Za gospodarski dvig Ljubljane

Naloga Ljubljane kot slovenske prestolnice so po vojni naravnost silno narasle, —iso pa narasla v isti meri tudi njena sredstva. V tem nerazmerju je oni usodni vzrok, da ne pridemo do življenja, temveč da le životarimo in da ne veje iz Ljubljane v vso deželo oni ustvarjajoči duh, ko nekdanj.

Ljubljani je zato treba najti novih dohodkov, da bo kos svoji nacionalni nalogi, da bo mogla dajati na deželo nove impulze, v svoji sredi pa ustvarjati res reprezentativno slovensko kulturo. Ljubljana se mora gospodarsko dvigniti, da bo imela dovolj sredstev za svoje kulturno poslanstvo. To mora biti program Ljubljane in vseh, ki hočejo, da bo slovenska prestolnica ponos slovenskega naroda.

Novi dohodki pa more dobiti Ljubljana le v tujskem prometu, dvigu industrije in trgovine ter napredku obrta in denarnišva. Odvadi se treba že tej misli, da more Ljubljana količkaj dostojno izvrševati svojo nalogo, če je le uradniško in študentsko mesto. Če bi bil standard uradnikov še tako visok ko nekdanj, bi to še nekako šlo, toda pri tako reducirani kupni moči uradništva je vir njegovih dohodkov premajhen.

Poiskati je zato treba nove vire dohodkov in predvsem v tujskem prometu. Že danes pa ni danes več tako, da bi zadostovala za tujski promet le lepa pokrajina. Tujec zahteva za svoj denar tudi udobnost, zahteva predvsem prijetnost potovanja. Slabe ceste odvrčajo avtomobiliste, nerednosti na železnici pa one tujce, ki potujejo z železnico. Motorni vlaki v Sloveniji, avtomobilske ceste vsaj od avstrijske meje do morja so minimum, ki ga mora zahtevati Ljubljana od države. Ta zahteva je najbolj pereča, ker od njene izvedbe je odvisno, če pride denar v deželo ali ne.

Pa niti to še ne zadostuje. Če je lepota krajev in udobnost potovanja privabila tujca v Ljubljano, potem mora tudi Ljubljana sama nekaj nuditi. Zaprta gledališča, pomanjkanje velikih koncertov, stari filmi in pomanjkanje modernih lokalov res ne morejo privabiti tujca v Ljubljano. Ljubljana mora dobiti svoje slavnostne igre kakor Salzburg in ima za to tudi vse pogoje. Saj Salzburg propagira le eno glasbo, dočim bi mogla Ljubljana posredovati slovansko, romansko in tudi nemško glasbo. Če pa hoče imeti Ljubljana tujce, kakor jih ima Salzburg, mora imeti tudi hotele, kakor jih bogataši hočejo. Edini »Slon« ne bo zadostoval in tu je treba privatni iniciativi priskočiti na pomoč. Za dvig tujskega prometa je treba kratkoročno investirati denar, potem pride tudi denar v deželo, iz nič pa je le nič in to smo že dovolj okusili. Če se je mogla pred vojno ustanoviti hotelska družba za Bohinj, druga družba za Ljubljano, bo menda tudi danes mogoče ustanoviti družbo, ki bo z velikimi prireditvami skrbelo za dotok tujcev v Ljubljano. Ne more pa postati Ljubljana tujsko-prometno mesto, če nima niti ene koncertne dvorane, če nima niti ene dvorane za več tisoč ljudi in če je njeno največje gledališče prenapolnjeno že z 800 ljudmi.

Drugi vir dohodkov Ljubljane bi mogel biti v pritegnitvi industrije. Ta vir je že zamujen in težko da bi se dala zamujena prilika zlepa popraviti. Toda vsaj eno je treba storiti, da namreč ne bo zbežala iz Ljubljane še tista industrija, ki je v Ljubljani še ostala. Napačno je, če se na industrijo gleda le iz perspektive davčnega eksekutorja, tudi s stališča industrialca je treba vsaj enkrat pogledati na industrijo. Industrija res lahko mnogo zasluži in takrat tudi lahko mnogo da, toda treba ji je omo-

gčiti, da lahko dela, ne pa z raznimi birokratskimi predpisi ji ovirata delo. Tu je potrebna prav radikalna sprememba vladajočega mišljenja.

Lep vir novih dohodkov bi tudi lahko črpala Ljubljana iz trgovine. V Ljubljani prav za prav tega ne bi bilo treba niti poudarjati, saj je Ljubljana skozi stoletja živela predvsem od trgovine. Bogata je bila Ljubljana zaradi svoje trgovine, pomembnejša celo ko Trst in Gradec. Še danes pričajo stare hiše v Ljubljani, kako je donajala trgovina v Ljubljano bogastvo. Danes pa je nekdo zmešal misli ljudi, da se boje tega bogastva in da

mislijo, da bodo na boljšem, če ta vir dohodkov ugasne. To je tista nesrečna miselnost, ki noče videti v trgovcu gospodarskega delavca, ki bi hotela vsakega trgovca istovetiti z oduhom in brezskrbnim kapitalistom, ki samo striže kupone. Kje drugače bi mogla nastati ona neverjetna zabloda, da slovenski ljudje, ki pravijo o sebi, da so narodno zavedni, simpatizirajo raje s tujim kapitalom kakor pa z domačim neodvisnim trgovcem. Naj ti ljudje samo enkrat pomislijo, kaj bi bilo, če bi še trgovina prešla v roke tujega kapitala, če bi namesto naših domačih trgovin bile samo prodajalnice tu-

jega kapitala. Ali ni vsak Slovenec ponosen na to, da ni v Ljubljani tako kakor v Zagrebu, kjer je večina velikih trgovin v nehrvatskih rokah! Kaj pa nam sploh še ostane, če izgubimo še svojo domačo trgovino?

V interesu Ljubljane je zato, da domačo trgovino podpira, ker ta ji bo odprla pot k novim dohodkom in povčela njeno blagostanje. Novo naziranje glede domačih gospodarskih podjetij mora zavladati, naloga organizacij gospodarskih stanov pa je, da bodo tudi še pazile, da bodo gospodarski stanovi dokazali, da je to novo

naziranje upravičeno. In kar smo rekli glede trgovine, to velja tudi glede obrtov. Bolj kakor sedaj jih je treba pospeševati, ker tudi obrt ustvarja nove vrednote. V novih vrednotah pa je pot k blagostanju naroda in ne v službah in ne v podporah. Najslabša politika je politika služb in podpor, a baš to je pri nas posebno v časti.

Ljubljana se mora gospodarsko okrepiti, da bo sposobna za svoje nacionalno in kulturno poslanstvo. Tujski promet, industrija, trgovina, obrt in denarnišvo, to so sredstva za blagostanje Ljubljane. In ta sredstva treba krepiti, pa bo doseženo tudi drugo.

Proč z vsemi privilegiji!

Velika zgodovinska francoska revolucija je v mogočnem zamahu napravila konec vsem privilegijem. Vsi državljani so imeli iste dolžnosti in iste pravice. In ko so padli privilegiji, je tudi dobilo vse življenje silen podnet, da je človeštvo hipoma napredovalo na vseh poljih.

Polagoma pa so zopet začeli nastajati privilegiji. Najprej le za

velike družbe in velike gradnje, kasneje pa tudi za manjše družbe in na vse zadnje tudi za posameznike. Danes pa smo že na tem, da zadeva poslovno življenje povsod na nove privilegije, ki ovirajo njegov razvoj.

Posebno pa smo obdarjeni s privilegiji v Jugoslaviji. Tako imamo v Sloveniji privilegirane denarne zavode, imamo privilegirane trgo-

vine (prodajalnice nabavljajlnih in konsumnih zadrug), imamo tudi privilegirane prodajalnice industrijskih podjetij, imamo tudi privilegirana rudarska podjetja (zlasti tuja), imamo privilegirane tvornice in imamo še druge privilegije. Tako mora vsak trgovec plačevati takso pa prijavo obrata, potem pridobnino, potem celo vrsto drugih davščin. Krošnjar se

more s plačilom neznatne pristojbine na vse te davščine požvižgati. Še večje privilegije imajo šušmarji. Ti sploh nič ne plačajo in zato morejo zlahka konkurirati tudi najboljšemu obrtniku ali trgovcu.

A še ni vseh privilegijev konec. Imamo nadalje privilegirana državna gospodarska podjetja, imamo tudi privilegirane pokrajine, kakor dokazujejo n. pr. banovinske trošarine in pa tudi davčna praksa. Imamo pa tudi privilegirane rodbine, kar se kaže zlasti pri študentskih štipendijah in v nekaterih uradih.

Vsi ti privilegiji so napačni in škodljivi za državo, ker niso nič drugega ko potuha za slabo poslovanje. Namesto da bi v zdravi tekmi zmagala podjetja, ki najbolje poslujejo, zmagujejo tista, ki imajo največje privilegije. Vsak privilegij pa gre na račun celote, ki tudi mora plačati vse te privilegije. Zato je v interesu vse javnosti, da se napravi vsem privilegijem konec. Ni naš narod tako bogat, da bi mogel rediti parazite. Privilegiji pa nujno ustvarjajo parazitstvo.

Zato je zahteva trgovstva, da se odpravijo vsi privilegiji, nad vse pravična in v javnem interesu ter bi morala tudi vsa javnost trgovstvo v boju proti privilegijem podpirati. Bilo bi to le v njenem interesu.

Zato proč z vsemi privilegiji!

Delajte za napredek trgovskih organizacij!

Modna trgovina za gospode

G. ČADEŽ

Ljubljana

Stritarjeva - Mestni trg

Prvovrstno blago!

Nizke cene!

K. ČERMELJ

LJUBLJANA

DVOŘAKOVA UL. 12

Telefon interurban št. 34-50

Brzjaviti: Čermelj Ljubljana

Trgovina vina in žganja na debelo!

VEDNO V ZALOGI:

Ljutomerske specialitete, fina namizna vina, dolenski cviček, kakor tudi raznovrstno žganje, špirit, rum, liker

Vermut vino - Pelinkovec liker

Točna postrežba!

Zahtevajte ponudbe!

Rudolf Dostal:

Ljubljanska trgovina v starih časih

Naša trgovina je bila v najstarejši dobi v domačih, slovenskih rokah. Naš odlični zgodovinar, pokojni prof. Ivan Vrhovec, nam poroča, da sta bila najstarejša ljubljanska trgovca, o katerih pišejo domači zgodovinski viri, Slovenca. V začetku 11. stoletja so bili v Ljubljani bogati trgovci, med njimi Peter Berlach, ki je leta 1043. na lastne stroške sezidal deško sirotišnico in Peter Baldaviz, ki je s svojim premoženjem postavil cerkev sv. Filipa v Ljubljani.

Večja in pomembnejša tržišča so nastala pod zaščito močnih gradov. Tako so nastale večje in manjše naselbine, mesta in trgi, kjer so se že zgodaj naselili trgovci. Naselbine so dobile tržno pravico. Na tak način je nastala večina naših mest, tako tudi Ljubljana. Trgovina je bila bogat vir blagostanja in razvoja mest ter že v zgodnjem srednjem veku iz-

ključna pravica meščanstva. Na sejme, letne in tedenske, so morali pripeljati vsi, tudi okoličani, blago v mesto na prodaj in so smeli le tukaj prodajati. Mesto pa je imelo pravico, pobirati najemnino, mitnino in cestnino ter naglati denarne globe za prestopke in prevaro. Mestni gosposki in meščanstvu je vse to donajalo bogate dohodke in izdatne vire, seveda tudi mestnim trgovcem. Zato je bil tudi vedno večji dotok ljudstva v mesta. Ko je bila trgovina še prosta, se je trgovalo na sejmih pri cerkvah, samostanih in božjih potih.

Nekateri zunanji sejmji so bili tako priljubljeni in dobro obiskani (n. pr. v St. Vidu na Dolenjskem, kjer so se vršili vsako nedeljo in praznik), da so vzbudili zavist in nevoljo meščanskih trgovcev. Zato so se obrnili l. 1360. ljubljanski trgovci na vojvodo Rudolfa IV. s prošnjo, da naj bi take sejme prepovedal. Res jim je ugodil ter so imela nato mesta in trgi izključno tržno pravico, vendar pa se sejmjska trgovina nikoli ni mogla popolnoma zatreti.

Ljubljana je imela zaradi svoje ugodne lege že od nekdanj živahne trgovske zveze s severom in jugom ter z vzhodom in zapadom. To je vplivalo tudi na porast mestnega prebivalstva. V 14. stoletju je štela Ljubljana 4000 prebivalcev, za tisto dobo na vsak način izredno mnogo, saj je bila večja nego Trst, Avstrijski vojvoda Leopold III. je leta 1376. dovolil ljubljanskim trgovcem, da so smeli tržiti po Koroškem in Štajerskem z vsem blagom, razen s štajerskim vinom. Ljubljanska trgovina se je razširila do Dunaja in še naprej. Ljubljanske trgovske zveze z Nemčijo so bile tako ozke, da so ustanovili ljubljanski trgovci v Aachen, ali kakor so takrat Slovenci imenovali to mesto: Cahe (zu Aachen) cerkveno ustanovo sv. Cirila in Metoda. Visoko zgoraj v Nemčiji, daleč v tuji zemlji so častili ljubljanski trgovci Boga v domačem jeziku. S svojo cerkveno ustanovo so vzdrževali tamkaj tudi duhovnika, večšega slovenskega jezika.

V stari dobi je vzdrževalo ljubljansko trgovstvo zelo živahne tr-

govske zveze s Primorjem, zlasti z Benetkami. Ta trgovina pa je mnogo trpela zaradi raznih nepriključnosti in nevarnosti. V začetku 15. stoletja, za časa beneškega doza Moceniga, so dobili ljubljanski trgovci, katerim je šel na roko tudi habsburški vojvoda Ernest, v Benetkah iste pravice, kakor so jih imeli nemški trgovci s severa, t. j. ugodnostj glede carine in cestnine, svoj posebni vhod in svoje skladišče. Ljubljanski trgovci pa so hodili še niže v Italijo, kjer so kupovali za tuje dežele, pa tudi záse: svilo, fino usnje, dragulje, bisere, tkanine, dišave ter razne zlate, srebrne in steklene izdelke. Prodajali pa so platno, sukno, kožuho, živino, žito, železo in živo srebro iz Idrije.

Leta 1382. je prišel Trst pod Avstrijo in je pritegnil nase tudi ljubljansko trgovino. Tako so tovorili ljubljanski trgovci v Trst žito, železo in kožuho; kupovali pa so južno sadje, vino, sol in razne dišave ter kolonialno blago. Vsa trgovina iz severnih avstrijskih dežel in zapadne Madžarske do morja je šla skozi Ljublja-

Rudolf Dostal:

Ljubljanska trgovina pred okroglo sto leti

Ljubljanska trgovina je bila ob vstopu v 19. stoletje zelo lepo razvita in cvetoča. To so videli in opazili tudi tujei. Tako n. pr. je že leta 1800. zapisal neznan popotnik, neki francoski oficir v svojih pismih, ki so bila natisnjena v Leipzigu, o našem mestu tole:

»... Mesto s svojim visokim gradom, stolpi in cerkvami je videti že od daleč zelo odlično in vzbuja pričakovanje, da je veliko in premožno... Mesto je bolj odlično kakor sem pričakoval, in ker je bil baš tržni dan, je seveda najbrž tudi okoliško prebivalstvo precej pripomoglo k živahnosti. Vendar ceste tudi pozneje še niso bile popolnoma prazne. Pri ljudeh sem opazil veliko vrvenje. To sem videl zlasti na trgu, ki se priključuje dolgi in široki cesti; ta je hkrati tudi najlepša. Na tem trgu stanujejo najodličnejši trgovci in drugi premožni zasebniki, v hišah s tremi in štirim nadstropji. Tukaj vidimo simetrično in zelo okusno razstavljeno blago vseh vrst: naletno celo na proizvode iz Italije, Levanta in Nemčije. Mestu je videti na prvi pogled, da mora tukajšnje trgovstvo delati dobre kupčije. Povsod zapazimo veliko blagostanje kakor v velikih trgovskih mestih. Gotovo je tudi to dokaz dobrih razmer, če je v kakem mestu malo beračev in v Ljubljani ni videti niti slabo oblečenih, niti v cape odetih ljudi...«

Tako je sodil o naših razmerah takratni francoski popotnik, ki je slučajno zašel v naše mesto. In baš v oni dobi je tudi zapel prvak naših pesnikov, Valentin Vodnik, slavo domačim rojakom:

»Kranje, tvoja zemlja je zdrava,
za pridne nje lega najprava;
polje, vinograd, gora, morje,
ruda, kupčija tebe redé.«

Trdna podlaga in hrbtnica takratnega življenja in blagostanja je bila cvetoča in lepo razvita trgovina, ki je imela stare, zgodovinsko zasidrane kupčijske zveze s sosednimi deželami in državami ter bližnji dostop na morje v Trst in na Reko. Ves promet se je vršil takrat po veliki ali cesarski cesti iz Trsta skozi Ljubljano in naprej skozi Črni graben, čez Trojansko sedlo na Štajersko proti Gradcu in Dunaju in obratno. S Koroškega je šla prometna cesta in zveza čez Ljubelj, iz Ljubljane proti jugu pa na Karlovec. Po teh cestah so tvorili in vozili na težko naloženih parizarjih, spremljanih od voznikov »štolglajtarjev«, ki so ovekovečeni tudi v naši narodni pesmi.

Druga prometna pot in zveza je bila tudi na vodi ter se je blago prevažalo z velikimi čolni od Vrhnike po Ljubljanici do Zaloga in po Savi naprej do Zagreba in Beograda, pa spet z novo natovorjenim blagom isto pot nazaj. Ilirija je posredovala ves trgovinski promet med Francijo in vzhodom. Angleži so že takrat obvladali Sredozemsko morje, zato so zaprli ves pomorski promet. Napoleon pa jim je leta 1806. odgovoril s celinsko zaporo ter na ta način izključil angleško blago od evropskega kontinenta. Vse angleško blago, ki se je kljub zapori vtihotapljaljo kakor drugam tako tudi v Ilirske province, so Francozi, čim so ga našli, kratkoma uničili. Celinska zapora je imela v začetku za Ilirijo zelo dobre posledice, zakaj Napoleon je naravnost ukazal, da mora iti ves uvoz kolonialnega blaga skozi naše dežele. Ljubljana je postala po svoji legi zelo važno trgovsko središče in tržišče. Blagostanje v Ljubljani je takrat silno raslo in mnogo zlata se je tedaj pretakalo skozi roke ljubljanskih trgovcev.

Francozi pa se niso brigali le za trgovinski promet, temveč tudi za notranjo trgovinsko organizacijo in pravno zastopstvo. Po vzoru trgovinskih zbornic v Franciji so ustanovili trgovinsko zbornico tudi v Iliriji. Zbornica je pošiljala svojega delegata v trgovinski centralni

svet v Pariz. Francozi so poleg tega ustanovili z gubernijalnimi odlokom 5. febr. 1812 tudi posebno trgovinsko sodišče v Ljubljani. To sodišče je poslovalo za razsojo pravnih preprirov, ki so izvirali iz trgovinskih zadev. Sodniki so bili trgovci. Trgovinska sodišča so imela zadnjo besedo v vseh spornih trgovinskih zadevah, če ni presegala prednost predmeta 1.000 frankov. Kar je bilo čez to vsoto, o tem je sodilo prizivno sodišče. Dobra stran trgovinskega dela Napoleonevega zakonika je bila tudi ta, da je upošteval v trgovini udmačene nazore in običaje. Zanimivo je, da se je v dobi francoske okupacije naselil v Ljubljani prvi žid, trgovec Heimann. Ljubljanski trgovci so takoj začutili nevarno konkurenco in se ga hoteli na vsak način odkrižati. Vendar pa se jim to ni posrečilo, ker so šle francoske oblasti židovskemu trgovcu kot dobavitelju francoske armade na roko.

Francoska okupacija slovenskih dežel je prisilila tudi našo trgovino, da se je prilagodila novim razmeram. Ljubljanska trgovina je dobila nove zveze z novimi deželami in pokrajinami. Že leta 1810. so sklenile nekatere grške trgovine na Dunaju, da bodo prenesle svoj sedež v Ljubljano, ker samo od tod bi lahko pošiljale na Francosko in v Italijo ovčjo volno, katero so dobivale iz Male Azije. Za-

Automobilisti!

Industrijalci! - Obrtniki!

Specialna svetlo rumena Diesel-olja „RIGOLIN“ 100% garant. pennsylvanska auto-olja „PHILARINE“

Vse vrste strojnih in cilindričnih olj, tovtotne masti, vazeline, olja za kolesa in šivalne stroje, parafinska olja in masti. Diesel-nafta. Autobencin.

Služba na črpalkah noč in dan

„LUSTRA“ V. Laznik
Ljubljana, Gosposvetska 8

radi celinske zapore je namreč zelo primanjkovalo volne v francoski industriji. Že v začetku 1811 so tvorili iz Orijeanta skozi Ljubljano velikanske množine bomba-

ža, volne, kož, voska, tobaka, nojevih peres itd. Turški in grški trgovski potniki, ki so poprej potovali čez Dunaj, so preložili svoj trgovinski promet čez Ljubljano.

KLADNIK JOŽE
špecerija — koloniale
LJUBLJANA, SV. PETRA C. 14

Telefon št. 21-41

Veliki trgovinski pomen Ljubljane

Novo trgovsko življenje in blagostanje je dalo Ljubljani tudi na zunaj povsem novo lice. Saj tu so se križale in stekale vse trgovinske prometne ceste s severa na jug in od vzhoda na zahod. In ni čuda, če je pisal takrat francoski uradni list o našem mestu: »... Ko vidi človek toliko ljudstva, ki pritiska od vseh strani v mesto, toliko kočij, toliko zatega cvenka, misli skoro, da je v Milanu in na Dunaju... Tu je videti Albanca in Korošca od tirolske meje, Goričana in Turkom sosednega Hrvata. Tu se srečujejo najbolj različni ljudje. Tu se sklepajo prijateljske in druge pogodbe... Meščani si nikakor ne žele drugih časov nazaj. Njihova stanovanja in hiše so poskočile za dvakratno ceno...« Samo leta 1812. je bilo pri carinskem uradu na Trojanah vplačanih 150.000 frankov carine! Zato pa je tihotapstvo bujno cvetelo,

PREMOG
DRVA ALI KOKS
kupite najbolje pri tvrdki
DOM. ČEBIN
Wolfova 3 LJUBLJANA Telef. 20-56

no. Zaradi zavisti med tržaško in beneško kupčijo je prišlo večkrat od krvavih dejanskih spopadov in pobojev. Toda ljubljanski trgovci so še vedno rajši tržili z Benečani. Zgodovinski viri nam poročajo, da je šlo vsako leto 40.000 glav tovrne živine z domačim blagom v Benečijo. Tržačani pa so, kadar so le mogli, napadali ljubljanske trgovske karavane in jih oropali. Cesarja Friderik in Maksimilijan I. sta pozneje primorala ljubljanske trgovce, da so prodajali svoje žito in moko tudi v Trst.

Zelo živahne trgovske zveze so imeli ljubljanski trgovci v 15. stoletju tudi z Reko. Tja so vozili: platno, volno, kože, železo, les, kose, srpe, žeblje itd., kupovali pa: južno sadje, vino, ribe, sol in milo.

V 16. in 17. stoletju je bila ljubljanska trgovina tako razvita in ljubljanski trgovci tako pomembni, da so poedini izmed teh dobivali od avstrijskih vladarjev plemstvo. Iz trgovskih vrst je izšel naš domači zgodovinar, baron Ivan Vajkrt Valvasor. Njegov ded Janez Krstnik Valvasor je prišel v

16. stoletju iz Italije. V tej dobi je bila Ljubljana trgovsko mesto, kakršnih je bilo malo avstrijskih mest južno od Donave. Bila je bolj razvito trgovsko mesto kakor Gradec in Trst. O takratni Ljubljani piše Valvasor: »Kakih petdeset let sem je znatno napredovala, tako po lepoti hiš kakor tudi po številu prebivalcev in zunanjem sijaju. Če si namreč v začetku tega (17.) stoletja videl v mestu komaj štiri kočije, jih zdaj lahko naštejete nad 50... Trgovina je zelo živahna, ker stoji mesto v središču raznih dežel in pošilja svoje blago na tri strani. V Italijo pošilja Ljubljana železo, volno, žito in živino-ter dobiva od nje svilo, sol, dišave in morske ribe. Na Hrvaško izvažajo omenjeno blago in dobiva kožuhovino, živino, med itd. Na Solnograško in Bavarsko pošilja vsako leto mnogo stofov medu za pripravljanje medicine. Poleg tega pošilja na sever tudi italijansko blago, dragocena vina, živo srebro in baker-ter dobiva za to volno, ustrojeno usnje in ostale za domače gospodarstvo potrebne stvari.« Tako lepo razvita trgovina

je seveda vplivala tudi na blagostanje in razvoj mesta. Ob navadnih tržnih dneih je prihajala v Ljubljano tolika množica ljudi kakor ob letnih sejnih. Jestvine so bile tako poceni, da je delavec, ki je zaslužil po štiri do pet grošev na dan, porabil za hrano komaj en groš.

V Ljubljani so bile takrat odlične trgovske palače, a seveda tudi bolj skromne trgovine. V Špitalski (Stritarjevi) ulici so se nahajale od Glavnega trga naprej na obeh straneh, na desni in levi, nizke lesene kramarske lope, kjer so manjši trgovci prodajali platno, usnje, pa tudi ostalo blago. Leta 1783. je mestni magistrat premestil te lope na Stari trg. Pa tudi na Špitalskem mostu, današnjem Tromostju, je stalo 14 kramarskih lop. Vsaka je bila s stojnino vred vredna 500 goldinarjev, za tisti čas precej lepa vsotica. Sredi mosta je stalo razpelo, pred katerim je vedno gorela luč. Ponoči so imeli kadilec navado, da so prižigali pri tej luči svoje pipe. Zato so leta 1796. križ odstranili in ga kljub ponovnim prošnjam tamo-

šnjih kramarjev niso več postavili nazaj. Čez Čevljarski most, ki je starejši od Frančiškanskega mosta, so prihajali tuji trgovci v Ljubljano. Tudi na tem mostu so bile majhne kramarske lope, ki jih je bilo v dobi cesarja Maksimilijana 24. Prvotno je bilo tukaj največ čevljarjev, ki so prodajali svoje izdelke; odtod je dobil most tudi svoje ime. Na Novem trgu je bilo že leta 1651. veliko tržišče. Deželni glavar se je takrat pritožil, da mu delajo trgovci velike neprijetnosti in se ob slabem vremenu zatekajo v »lontovž« (deželni hišo), kjer prodajajo kar v veži. Magistrat je poročal leta 1789., da skladajo trgovci svoje blago kar na trgu ter je na ta način promet dan in noč oviran. Tudi pešci so v nevarnosti, da jih v temni noči ne povozijo ter se zadevajo v vozove in ojesa. Velika ovira za trgovski in vsakršen promet so bila mestna vrata, po večini zelo ozka in temna. Tako se je primerilo l. 1789., da se je z volno naložen voz zagozdil v Nemških vratih (tudi Tržaška ali Puštalska vrata imenovana), ki so bila zvezana s

Križevniško komendo nemškega viteškega reda. Voza niso mogli spraviti niti naprej niti nazaj, niti niso mogli blaga razložiti ter je bil prehod in ves promet skozi ta vrata dva dni popolnoma zaprt.

Ljubljanski trgovci so ob raznih prilikah pokazali, da so verni in pobožni ter so za cerkev vneti kristjani. V 16. stoletju so imeli svojo cerkveno bratovščino »Redemptor mundi« (Odrešenik sveta). Ta bratovščina je bila ustanovljena v času velike kuge in se je zaobljubila, da bo postavila v stolnici oltar, kar se je leta 1601. tudi zgodilo. Ta trgovska cerkvena bratovščina se je tudi zavezala, da bo na svoje stroške ustanovila vsakoletno pasijonsko procesijo na veliki pelek, ki naj bi poveljevala trpljenje in smrt Zveličarja. Prva taka procesija je bila leta 1617. K temu procesijam, ki so se vršile z nepopisnim sijajem, so privrele ogromne množice ljudi od blizu in daleč v Ljubljano. Sprva so skrbeli trgovci sami za vse stroške, ko pa so izdatki za procesijo vedno bolj naraščali, so jih pre-

zlasti s koroške strani čez Karavanke.

Napoleonova celinska zapora je imela poleg dobrih tudi svoje slabe strani. Predvsem so trpeli pojedini trgovci zaradi negotovih denarnih razmer in so si morali iskati novih poslovnih zvez. Vse to jim je nalagalo nove stroške in delo že takrat, pa tudi pozneje, ko si je Avstrija pridobila Ilirijo zopet nazaj. Ljubljanski trgovci so trpeli tudi takrat že zaradi visokih davkov in neprestanih davatev, mnogi pa še zaradi zaplembe in požiganja zaseženega angleškega blaga. Najbolj so bili nekateri trgovci udarjeni zato, ker si kmetje, njihovi najboljši odjemalci, niso mogli opomoči iz revščine.

Take so bile notranje in zunanje trgovske razmere v Ljubljani v dobi francoske okupacije, ki se tudi pozneje v začetku avstrijske restavracije niso bistveno spremenile. Skozi Ljubljano je šel ves blagovni promet. Iz Hrvaške, Srema in Banata so prevažali žito po Savi v Ljubljano. Odtod so ga tovorili v sodih dalje proti Trstu, deloma nezmlato, ali pa so ga zmlati v domačih mlinih in nato kupčevali z moko ter z ostalimi deželnimi pridelki. V Ljubljani so bila velika žitna skladišča.

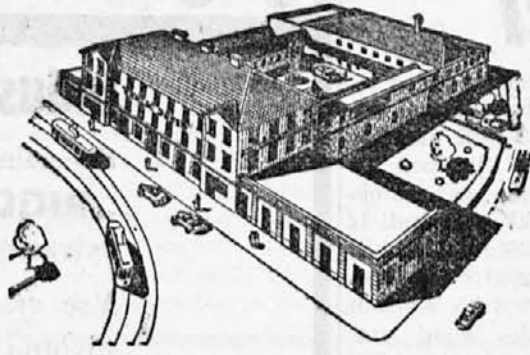
Žitna trgovina

je bila trdna podlaga za večino ljubljanskih trgovcev in za mesto sploh. Leta 1837. je bilo v Ljubljani 25 trgovin z deželnimi pridelki, ki so bile večinoma v domačih, slovenskih rokah: Debevec, Gregorič, Jalen, Kokalj, Mencinger, Selan, Seunig, Smrekar, Zidan itd. Med žitnimi trgovci v oni dobi je bil tudi Prešernov dober prijatelj, Andrej Smole, ki je imel trgovske zveze s Hrvaško in Slavonijo, Bačko in Banatom.

Poleg trgovin z deželnimi pridelki je bilo v onem času v Ljubljani 31 špecerijskih, 25 manufakturnih in 15 trgovin z železnino, kar je bilo vsekakor lepo število za naše mesto, ki je šlo takrat komaj petino današnjega prebival-

Cenjenim trgovcem se priporoča

VERLIČ JOSIP, LJUBLJANA

POSLOVNA HIŠA IN SKLADIŠČA

lastnik tvrdke

ANT. KRISPER COLONIALE, Tyrševa c. 31

USTANOVLJENA LETA 1834

Telefon št. 22-63 Brzjavlj: Verlič Ljubljana

Veletrgovina kolonialne in špecerijske robe
Velenražarna kave — Mlini za dišave

Zaloga špirta, raznega žganja in konjaka ter vseh vrst mineralne vode
Točna postrežba! Ceniki na razpolago!

stva z maloštevilno okolico. Izvažali so tudi les in oglje na Balkan, v Trst in na Reko. Kako cvetoča je bila takrat ljubljanska trgovina, nam priča to, da je bilo v oni dobi v Ljubljani 12 velikih prevoznih tvrdk: Debevec, Greselj, Lukman, Kane, Kham, Martinčič, Pesjak, Sartory itd.

Prva stanovska organizacija trgovstva

Četudi so bili ljubljanski trgovci že takrat eden izmed najvažnejših činiteljev v našem mestu, kljub temu so bili dolgo časa brez pravega stanovskega zastopstva. Do leta 1833. je poslovala »kranjska komercialna komisija«, ki je morala poročati oblastem o trgovini, industriji in poljedelstvu, poleg tega pa tudi zastopati trgovske koristi. Posebne stanovske trgovske organizacije pa ljubljanski trgovci niso imeli. Poleg poprej omenjene so bili še trije trgovci kot »reprezentanca trgovskega stanua«. Ta reprezentanca je morala tolmačiti guberniju, magistratu in občinskemu svetu potrebe in težnje trgovstva ter oddajati izjave o trgovskih zadevah. Temu gibanju je šel posebno na roko takratni ljubljanski

župan Hradecky. Izmed ljubljanskih trgovcev si je pridobil zlasti velikih zaslug za trgovsko organizacijo Ferdinand Jožef Schmidt, eden izmed treh trgovskih reprezentantov. Na njegovo pobudo je bilo 16. sept. 1833 splošno zborovanje ljubljanskih trgovcev v posvetovalnici mestnega magistrata. Že prihodnje leto se je trgovska reprezentanca izpopolnila s tremi namestniki ter so bile zastopane te stroke: manufaktura, špecerija in prevoznitvo. To so bili prvi začetki in temelj poznejšega ljubljanskega trgovskega gremija.

Zanimivo je, da se je ohranilo od takrat do današnjih dni v našem mestu šest tvrdk z istim imenom: knjigarna Kleinmayr in Bamberg, galanterijska trgovina Krisper, manufakturni trgovini Souvan in Mayer ter trgovini z deželnimi pridelki Hieng. — Ustanovitelj tvrdke Kleinmayr in Bamberg, Ignac pl. Kleinmayr, se je priselil koncem 18. stoletja iz Celovca v Ljubljano. Pozneje, v 1. polovici 19. stoletja, je pristopil kot družabnik Fedor Bamberg. — Rod Krisperjev izhaja iz Slovenske Bistrice in je ustanovitelj tvrdke Anton Josip Krisper. — Souva-

novo manufakturno trgovino je ustanovil Franc Ksaver Souvan, graščakov sin iz Ločne pri Novem mestu. — Tvrdko Mayer je ustanovil Jakob Mayer, ki je prišel v Ljubljano l. 1830. ter začel l. 1834. samostojno trgovino. — Knezi izhajajo iz Pirnič pri Medvodah, nato so se priselili v Podgoro pri Št. Vidu, pozneje so kupili v Spodnji Šiški znano posestvo »pri Ančniku« ter so si končno pridobili Smoletovo hišo na današnji Gospovetski cesti, kamor so prenesli svojo žitno trgovino. — Ustanovitelj tvrdke Hieng je bil trgovec Franc Hieng. Njegov sin Ernest Hieng je bil prvi ravnatelj prve parne žage na Kranjskem, v Loškem potoku. Tvrdko, ki se je po

vojni preosnovala v delniško družbo »Arbor«, vodi Ernest Hieng ml., španski konzul.

V ono dobo spada

ustanovitev trgovske in gremijalne šole.

Ustanovil jo je s pomočjo ljubljanskega trgovstva Jakob Franc Mahr, lastnik zasebne trgovske šole v Gradcu, ki je prišel leta 1834. v Ljubljano. Zavod, eden najboljših v državi, je slovel daleč naokrog, zlasti na Balkanu. Že pred vojno so srbski trgovci zelo radi pošiljali svoje sinove v Mahrovo trgovsko šolo. Po vojni je zavod prenehal posloovati.

Ljubljanski cvetoči in lepo razviti trgovini v onem času je zadala hud, skoro smrten udarec otvoritev železniških prog (zveza z Dunajem 1849 in s Trstom 1857). Ljubljansko trgovstvo je takrat pričakovalo od železnice novega razmaha in še večjega blagostanja. Kakor ostali ljubljanski meščani, tako so bili tudi trgovci zelo navdušeni za nove železniške zveze ter so podpisali nad en milijon goldinarjev, za takratne čase naravnost bajno vsoto. Železnica pa ni prinesla Ljubljani in njenemu trgovstvu pričakovanega blagoslova in gospodarskega blagostanja, saj se je blago z Dunaja v Trst in nasprotno vozilo — mimo Ljubljane. Tudi rečni promet po Ljubljani in Savi je prenehal, ker ga je prevzela železnica. V Ljubljani je v oni dobi propadlo mnogo trgovin, razne tvrdke pa so se preselile na Dunaj in v Trst.

Radioaparati

„Blaupunkt“ - „Ingelen“

samoprodaja pri

»Tehnik« J. Banjai, Ljubljana, Miklošičeva cesta 20

Na ulici in na promenadi

vidite često elegantno silhueto povsod priznanih Tivar oblek! — Tam, kjer je mnogo oči naperjenih v Vas, Vam daje občutek sigurnosti in neprisljenosti Vaša brezhibna in nad vse elegantna obleka.

Naše strokovno znanje in praksa v občevarstvu s stranko in naši dolgoletni, zvesti in strokovni sodelavci, kakor tudi na tisoče naših stalnih in zadovoljnih cenj. odjemalcev, Vam daje popolno jamstvo najboljše postrežbe!

Mi ne dajemo blago na kredit, za to pa imajo pri nas naši cenj. odjemalci prednost najnižjih cen, kljub visoki kakovostni vrednosti naših proizvodov.

Prepričajte se sami z neobveznim obiskom naše prodajalne

TIVAR OBLEKE

Glavna zaloga: ANTON BRUMEC, Ljubljana

Nasproti glavne pošte, Prešernova ul. 54

Schneider & Verovšek

Ljubljana, Tyrševa cesta štev. 16

trgovina z železnino na drobno in debelo - Telefon 21-45, 20-85

se priporoča za nakup vsega v železninarsko stroko spadajočega blaga po najnižjih konkurenčnih cenah.

Stalna zaloga: nosilk, betonskega železa, Isteg-jekla, paličnega železa vseh oblik, cementa, pločevine, žice, žičnikov, mrež, strešne lepenke, vodovodnih in plinskih cevi, orodnega jekla, stavbenega in pohišvenega okovja, peči, štedilnikov in črpalk; vseh vrst orodja, tehničnih potrebščin, tesnil, krogličnih ležajev, poljedelskih strojev, motorjev na bencin in nafto svetovno priznanih tovarn; oprem za kopalnice in stranišča, medenine in bakra; kuhinjske posode, vseh ostalih gospodinjstkih potrebščin in jedilnega pribora.

V slučaju potrebe se obrnite na nas, postregli Vas bomo točno in solidno.

vzeli oo. kapucini ter so trgovci prispevali le neko vsoto.

Ljubljanski trgovini je zelo škodovalo, da so Turki zavzeli otok Kandijo (Kreto), kamor je šlo poprej mnogo našega izvoza. Zaradi zmagovilih Turkov so tudi prenehale ljubljanske trgovske zveze z Ogrsko.

Italijanski trgovci so uvedli pri nas izdelovanje baržuna, finih tkanin, svilenih izdelkov in damasta. V Ljubljani so tudi izdelovali dragocene čipke po italijanskih vzorcih ter jih prodajali daleč naokrog. Če hočemo izpopolniti sliko ljubljanskega trgovstva, moramo omeniti tudi doseljavanje Italijanov, ki se je pričelo v večjem številu že v 16. stoletju in je pozneje vedno bolj naraščalo. S svojim kapitalom so se Italijani polagoma polastili veletrgovine in postali zelo važen činitelj v Ljub-

ljani. Tako važen, da se jih je mnogo dokopalo do časti mestnih svetovalcev, da, nekateri so postali celo ljubljanski župani. Italijanski jezik je dobil v Ljubljani tako veljavo, da je postal občevalni jezik izobraženstva kakor pozneje nemščina.

V ozki zvezi z ljubljansko trgovino je bilo v starih časih tovarništvo, kakor tudi čolnarstvo in brodarstvo po Ljubljani in Savi. V začetku 18. stoletja so bile prometne ceste pri nas še zelo slabe in se blago takrat navadno ni prevažalo na vozeh, temveč se je tovorilo s konji, mulami in osli. Prevažalo pa se je tudi s čolni in ladjami po Ljubljani in Savi. Ljubljanski čolnarji (»šifmanji«) in savski brodarji so bili stan zase in so imeli svoje zadrage. Tudi po vodnih prometnih cestah je bila

kaj živahna trgovina. Pod cesarjem Karlom VI. so leta 1720. začeli delati »veliko« ali »cesarsko« cesto z Dunaja v Trst.

Izredno dobre trgovske in kupčijske razmere v tisti dobi so bile vzrok, da se je ljubljansko meščanstvo in tudi trgovstvo vdalo zapravljenemu in razkošnemu življenju. Cesar Ferdinand I. je leta 1542. objavil policijski red, kako so se smeli trgovci oblačiti. Ti predpisi so bili leta 1552. obnovljeni. Očital je ljubljanskim trgovcem, da jim za plačevanje davkov vedno primanjkuje denarja, a za dragocene obleke in lišp ga imajo pa vedno dovolj. Prepovedal jim je zlato in srebro, svilo in dragoceno kožuhovino, s katero so podšivali svojo obleko. Zenske so smele obrobiti le zgornja krila s satenom in atlasom, pa še to prav

ozko. Dražje kožuhovine nego lišičje ali od domačih zajcev si niso smele nabavljati. Prstanov niso smele nositi dražjih kakor po pet goldinarjev in brez dragih kamenov. Pasovi niso smeli veljati več kakor po šest goldinarjev. Poznejši predpisi so te določbe nekoliko omilili. Trgovcem v Ljubljani in večjih mestih je bil dovoljen nekoliko večji lišp. Njihove žene so smele nositi pasove do 12 gold. in prstane do 15 gold. vrednosti. Zlati robovi so bili lahko po dva prsta široki in zlate zapone pri ovratnikih so smele veljati le do 2 gold. Za trake v laseh so smele njihove hčere izdajati po 6 gold. Le najbogatejši meščani in trgovci so smeli nositi dragoceno kožuhovino, n. pr. od kun in pa prstane do 40 gold.

S splošno zapravljenostjo in raz-

košnostjo ljubljanskih meščanov in trgovcev v tisti dobi se je pečal leta 1585. tudi zbor deželnih stanov kranjskih. Plemstvo je očitalo ljubljanskim trgovcem zapravljenost v jedi, pijači in obleki, da stanujejo v odličnih palačah, plemiči pa v lesenih hišah. Trgovci kupujejo na kmetih razno surovino, kožuhovino, platno, kože, vosek, med itd., kar potem drago prodajajo v Trst, Gorico in Italijo. Teran kupujejo po 3 krajcarje, prodajajo ga pa po 6 krajcarjev. Nekateri trgovci so si napravili svojo mero ter uporabljajo eno pri prodaji, drugo pri nakupu itd.

Trgovsko življenje pred francosko okupacijo je bilo v Ljubljani zelo živahno. Ljubljanska trgovina je daleč prekašala sosednjo v Stajerski in Koroški. K dobro razviti trgovini je mnogo pripomogla zelo razvita domača obrt.

Kulturne ustanove v Ljubljani ob ustanovitvi Akademije znanosti in umetnosti

Zgodovina naših kulturnih ustanov, to je v glavnem zgodovina naroda Slovencev od prvih početkov pa do danes. Če bi hoteli komu razložiti pomen naših kulturnih ustanov in sploh kulturnih ustanov, ki jih imajo za mal narod, potem bi morali prav v našem primeru poseči prav nazaj v prve početke, ko so se Slovenci kot jugozapadni delec velike slovanske družine naselili na tem ozemlju. Morali bi popisati dobo prve pokristjanitve Slovencev, ko je na Slovensko čedalje bolj prdiral germanski vpliv in Slovenci se nismo imeli pisane besede, dobo prve tiskane slovenske knjige, prve slovenske tiskarne, prvih knjig za cerkveno in posvetno porabo, dobo protireformacije, dobo prosvetljenstva in Zoisovega kulturnega kroga. Ko je slovensko ljudstvo živelo ob prvih molitvenikih in nabožnih knjigah, je doživelo svojo najlepšo pesem, **Prešernovo** in se po 1848. letu, ki pomenja leto **svobode narodov**, začelo prebujati in se zavedati svoje narodne samobitnosti. Pozneje je postavljalo čedalje bolj vztrajno zahtevo po domačem šolstvu, si ustanovljalo knjižne družbe, porajalo učejnjake, pesnike, kritike, pisatelje in mislece ter gospodarske ljudi, ki so pregledali pot svojega naroda in ga klicali k vztrajanju zoper čedalje hušji pritisk nemštva. Prav vse do leta 1918., ko smo Slovenci v svoji državi dobili popolno, z zakonom zajamčeno enakopravnost, vse to bi moral popisati, kdor bi hotel razložiti pot, po kateri je hodil naš narod in stanje današnjih naših ustanov.

Naše vseučilišče

Marsikdo danes ne pomisli, koliko bojev je bilo treba, preden smo Slovenci prišli do svoje univerze. Zgodba o tem je dolga in sega daleč nazaj.

Naše šolstvo v davni preteklosti je bilo sila skromno. Kolikor ga je bilo, je bilo do 19. stoletja tesno zvezano s cerkvijo in njenimi ustanovami. Do konca 16. stol. so bile šole samo okrog najstarejših glavnih, navadno škofijskih cerkva. Šele v verskih bojih, ki jih je povzročila reformacija, se je šolstvo razmahnilo. Celo v Ljubljani so osnovali leta 1563. evangeljsko šolo, Adam Bohorič je bil njen prvi vodja. Strah pred protestantizmom je silil, da so versko in politično ogroženi Habsburžani poklicali v deželo jezuite, ki so nato ustanovljali svoje jezuitsko šolstvo. Učni red je vseboval tri stopnje: gramatično retorični, filozofični in teološki pouk.

Konec 17. in v začetku 18. stol. imamo v Ljubljani na jezuitskem kolegiju filozofski in bogoslovni študij v smislu in po uredbi tiste dobe. Kasneje smo dobili še juridično fakulteto Collegium juridicum Labacense. V Ljubljani imamo že juridična predavanja dr. Franca Krištofa Bogataja, vicedomovega tajnika in fiskala.

Kratko pred razpustom jezuitskega reda je ustanovila kranjska kmetijska družba v Ljubljani s podporo deželni stanov šolo za umetnike in obrtnike. Na tej šoli so učili tudi jezuiti in sicer p. Gabriel Gruber matematiko in praktično kemijo, p. Maffei je bil njegov prvi asistent, p. Muhlbacher je učil naravoslovje in p. Giell narodno gospodarstvo in praktično kmetijstvo. Ob razpustu jezuitskega

ga reda so bile te stolice višjega študija: za logiko in metafiziko, moralno teologijo, cerkveno pravo, mehaniko, za občo in specialno fiziko ter moralno filozofijo, za matematiko in zgodovino in slednjič za poljedelstvo.

Jezuiti so se glede šolstva kot upravniki dobro izkazali. V Ljubljani so koncem 16. in začetkom 17. stoletja na sedanjem šentjakobskem trgu sezidali obsežna poslopja, ki jih je pa požar l. 1774. skoraj povsem uničil.

V dobi prosvetljenstva so se za vlade Marije Terezije izvršile temeljite reforme višjega šolstva. Univerze se razširijo preko bogoslovne in modroslovne fakultete. Na univerzi se uvedejo predavanja iz naravoslovja, estetike, matematike, astronomije. Zanimivo je, da so tedaj smatrali Ljubljanski grad kot primeren za zvezdarno. Ustanavljajo pa se v tej dobi učilišča kirurgije, porodništva, veterinarstva.

Poseben razmah dobi šolstvo pri nas v dobi Napoleonove Ilirije. Organizacijski dekret za Napoleonovo univerzo iz l. 1808. obsega samo bogoslovno, pravno, medicinsko in slovstveno fakulteto.

Leto 1848. in slovensko vseučilišče

Prevrat leta 1848. je vzbudil v avstrijskih narodih želje po spre-

zaradi absolutističnega pritiska in sovraštva do Slovencev odpadel.

Pozneje so bili dijaki tisti, ki so kakor v vseh akcijah za slovensko vseučilišče povzdignili glas za univerzo v Ljubljani. Po živahnem gibanju za zahtevo slovenskega vseučilišča v sedemdesetih letih preteklega stoletja je nastalo daljše mrtvilo. Šele leta 1890. je Luka Svetec spel obnovil dve stari naši zahtevi: za višje deželno sodišče slovenskih dežela v Ljubljani in za visoko šolo. Glasovi za slovensko univerzo so bili zmerom glasnejši, tako da je naša javnost čutila rešitev tega vprašanja kot narodno potrebo.

Leta 1918., ko se je končala svetovna vojna, je bil v posvetovalnici mestnega magistrata sestanek zastopnikov Slovenske matice, Pravnika, društev slovenskih profesorjev, zdravnikov, tehnikov ter vseučiliških profesorjev. Na sestanku je bila sklenjena spomenica, ki jo je sestavil docent dr. Rostohar in izročena Narodni vladi v Ljubljani. Sestavila se je najprej vseučiliška komisija, ki je izdelala vse potrebno za uzakonitev ljubljanske univerze.

Ministrski svet je v seji 30. junija 1919 sklenil ustanovitev ljubljanske univerze. Zakon o vseučilišču v Ljubljani je regent Aleksander potrdil dne 23. julija 1919. Po načrtu je določeno, da obsegaj

Naša
okazijska
božična prodaja

Vam nudi po zelo znižanih cenah prvovrstne damske plašče, obleke, jutranje obleke, zimske suknje, paletaje in ulstre ter obleke za gospode, dalje nepremočljive plašče in pelerine

Fran Lukič, Ljubljana
Štritarjeva ul. 9

drame niso znani. Znano je samo to, da so bile nekod na Slovenskem pasijonske igre. Dokazano je, da so jezuitje pisali šolske drame, niso pa negovali slovenskega jezika. Od pasijonske drame moramo razlikovati pasijonsko procesijo pod vodstvom kapucinov v Ljubljani, Škofji Loki in Novem mestu. Koncem 17. stoletja se pojavijo v Ljubljani nemški komedijanti, ki so igrali v dvorani magistrata. Že preje pa so prihajali v Ljubljano člani italijanske opere. Te igre pa so imele bolj zaseben značaj in

je bilo ustanovljeno Slovensko društvo, ki je priredilo v gledališču 12 besed in predstav, večinoma burk in komedij in eno dramo. Njihov uspeh je bil velik. Leta 1850. je bilo osnovano Gledališko društvo, ki ga je leta 1851. uničila absolutistična vlada. Novo življenje se je začelo v Ljubljani, ko je bila ustanovljena leta 1861. Narodna čitalnica, po njenem vzgledu pa še 507 čitalnic po deželi.

Osnovo slovenskemu gledališču je postavilo leta 1867. ustanovljeno Dramatično društvo. Nemški deželni odbor je dovolil Slovincem samo po eno predstavo na mesec. Životarjenje slovenskega gledališča je trajalo vse do taktat, ko je požar uničil gledališko zgradbo. Ko je kranjski deželni odbor prišel v slovenske roke, so Slovenci odprli novo deželno gledališče s tragedijo Josipa Jurčiča: Veronika Deseniška. Slovenske predstave je podpirala pokrajina in ljubljanska občina. Igrala se je drama, opera in opereta dvakrat tedensko. Repertoar slovenskih predstav je bil tedaj na lepi višini. Izvirna domača proizvodnja je postala resnejša. Od leta 1892. do 1912. je bilo nad 1800 gledaliških slovenskih predstav. Nemci so si leta 1912/13. zgradili novo gledališče in prepustili prejšnje Slovincem, toda ker so se politične strasti čedalje huje razvemale, sta slovenska drama in opera le težko uspevali. Med svetovno vojno je bilo slovensko gledališče popolnoma zaprto. Leta 1917/18. so mecen osnovali Gledališki konzorcij, ki je spet počasi oživil staro Dramsko društvo ter 1. septembra z narodnimi prispevki omogočil otvoritev slovenskega gledališča. Po prevratu so Slovenci vzeli tudi nemško gledališče v svoje roke. Obe gledališči je nato prevzela leta 1919. država.

Narodna galerija

Začetkom 19. stoletja se je uvrstila slovenska likovna umetnost s tako zvanim impresionizmom končno kot enakopraven aktiven činitelj v pravkar do zadnje popolnosti se zaokrožujoči organizem slovenske narodne kulture. V krogu impresionistov se je najprej pojavila želja po spoznanju zgodovinske preteklosti umetnosti med Slovinci. Prvi poskus uresničenja tega rodovnika je bila l. 1910. zgodovinska razstava slovenskega slikarstva 19. stoletja. Želja po trajni, sodobno urejeni galeriji slik, ki naj bi bila stalna priča o razvoju in stanju umetnosti, je povzročila, da se je pod vodstvom slikarja Ivana

P

Za dame: nogavice, rokavice, šale, damsko perilo in pletenine — Za gospode: srajce, kravate, pyjame, jutranje jopiče in vse druge modne potrebščine

dobite v veliki izbiri in v vseh cenah pri tvrdki

Magdič, Ljubljana

Pred pošto

membu vse javne uprave. Duh modernih ustanov in duh narodnosti je prešinil vse državno življenje, sodstvo in upravo in šolstvo. Ena prvih točk v programu vseh avstrijskih Slovanov je bila ustanovitev narodnih vseučilišč. Za univerzo se je začelo zavzemati tudi tedaj ustanovljeno Slovensko društvo. Osnutek prošnje za ustanovitev univerze je izročil naučnemu ministru poslanec dr. Matija Kavčič. Po prenehanem nadlegovanju je ministrstvo nazadnje le dovolilo, da se začasno, preden se odloči o ustanovitvi redne univerze, predavajo v Ljubljani učni predmeti pravnega študija, državljansko in kazensko pravo v ilirskem jeziku. Bilo je še več poskusov naj bi se ustanovila v Ljubljani redna univerza, toda avstrijska vlada se je vedno izmikala. Še tisti juridični del predavanj je

filozofsko, juridično, medicinsko, tehniško in teološko fakulteto.

Toda boj zanjo še ni bil končan, neprestano ji je grozila ukinitve posameznih fakultet ali posameznih oddelkov. V obrambo se je osnovala Akcija za popolnitev slovenske univerze. Med zahtevami so še popolna medicinska fakulteta, zgradbe za hidrotehnični inštitut, kemični inštitut in raznih klinik splošne bolnišnice. Akademiki poudarjajo tudi potrebo po pravičnih fakultetskih uredbah.

Ko smo Slovenci dobili svojo univerzo po dolgem prizadevanju, jo hočemo tudi ohraniti in spopolnjevati, da bo v resnici ustrezala težnjam in potrebam našega naroda.

Narodno gledališče

V najtesnejši zvezi z začetki gledališča je ustvarjanje gledališke umetnosti. Prvi začetki slovenske

so bile prirejane samo za poklicane in povabljenе. Na slovensko gledališče takrat še nihče ne misli. V preporodni dobi je bila l. 1780. prva slovenska opera Belin, ki jo je napisal Damascen Dev. Komponiral jo je Jakob Zupan, učitelj v Kamniku. Prva slovenska predstava v deželnem gledališču je bila 28. decembra 1789. Igrali so tedaj Zupanovo Micko Antona Tomaža Linhart, prvega slovenskega dramatika, drugo leto pa komedijo Veseli dan ali Matiček se ženi (Beaumarchaisov Figaro). L. 1803. je Vodnik prevedel Kotzebueovo igro der Hannenschlag (Tinček Petelinček). Slovenski jezik je potem za dolgo zamrl v nemškem gledališču. Vendar pa je ostala vidna potreba po lastnem gledališču. Na Prešernovo pobudo je Andrej Smole začel izdajati tekste gledaliških iger. Potem je slovensko gledališče na mah oživilo. L. 1848.

Kadar iščete

kvalitetno blago

Ogromna izbira!

Najsolidnejša postrežba!

za moške suknje in obleke ali za damske plašče in obleke ter drugo manufakturno blago, takrat se obrnite na:

manufakturno trgovino

A. ŽLENDER

LJUBLJANA, MESTNI TRG 22

Franketa osnoval odbor za ureditve Narodne galerije. Leta 1918. se je vršil v magistratni dvorani ustanovni občni zbor društva Narodna galerija in je izbral za predsednika Janeza Zormanana. Mestni magistrat je dal na razpolago več prostorov v 1. nadstropju Kresije, kjer je NG že prihodnje leto odprla prvo stalno razstavo. Kot zadnji dokument te prve NG je bil izdan 1. 1922. z uvodom Izidorja Cankarja album Slovenska moderna umetnost, I. Slikarstvo.

Leta 1922. je NG priredila zgodovinsko razstavo slovenskega slikarstva, ki jo je obiskalo 12.000 ljudi. Pozneje je obrnila Narodna galerija pozornost na Narodni dom in leta 1926. so se dogovorila društva NG, Slovenska Matica, Društvo za humanistične vede in Društvo Pravniki za skupno akcijo, ki naj bi pridobila sredstva za skupno streho NG in ustanovljajoči se Znanstveni akademiji. 9. maja 1927 je bila v Ljubljani slavnostna akademija, ki je manifestirala za ta načrt. Januarja se je morala NG izseliti iz Kresije in prenesti svojo zbirko v Narodni dom. Istočasno je od tedaj tekla akcija za **fond Akademije in NG**. Akcija je pobudila tudi prve ustanovitelje, ki so darovali v namen obeh institucij vsote najmanj po 100.000 din. Bili so to: Alojzij Vodnik, Robert Kollmann, Zbornica za trgovino, obrt in industrijo, Mestna občina ljubljanska in Kmetijska posojilnica. Za prvim predsednikom NG **Janezom Zormanom** je bil izvoljen **dr. Fran Windischer**, ki je s krepko roko vodil NG preko dobe gospodarske depresije do četrte otvoritve, ko je stopila pred Slovence v tistem idealnem obsegu, kakor so si ga zamislili ustanovitelji: da zbere in shrani najboljše umetnine vseh časov, kar jih je ustvaril slovenski genij in razkrije vsemu svetu obstoj in bogastvo naše upodabljače umetnosti.

Leta 1928. je NG priredila pomembno razstavo **Ivane Kobilce**, l. 1929. pa ob 60letnici kolektivno razstavo del **Riharda Jakopiča**. Omeniti moramo še zgodovinsko razstavo portretnega slikarstva leta 1925. in kolektivno razstavo **Groharjevih del** istega leta. S pridobitvijo dela Strahlove galerije l. 1930. in ureditvijo prevzema slik iz Narodnega muzeja, Skofijskega muzeja in iz študijske zbirke Spomeniškega urada je bilo prvo zbiranje gradiva zaključeno. L. 1933. je bila razstava NG v novih prostorih; zavzemala je 12 prostorov, predprostor stopnišča, v katerem je zbirka odlitkov, glavni del klasične antične plastike. **Razstava slovenskega slikarstva** obsega 215 oljnih ali tempera slik, 9 fresk in kopij po njih in en krilni oltar. Razstavo slikarstva dopolnjujejo v gotski in baročni dvorani zbirka plastike teh podob, v mali dvorani pa 54 primerov slovenskega kiparstva najnovejše dobe.

Kako pomembno nalogo opravlja NG smo videli prav pretekli mesec, ko je priredila eno največjih razstav: razstavo del bratov Šubicev, dveh naših največjih slikarjev.

Glasbeni zavodi

Filharmonična družba (Academia Philo-Harmonicorum) v Ljubljani je bila ustanovljena l. 1702. po italijanskem zgledu, da je sodelovala pri viteških in meščanskih veseljih na kopnem in na ljubljanski. Kasneje je izvajala tudi klasična dela največjih umetnikov. Leta 1816. je ustanovila svojo šolo za instrumente, 1821. tudi za petje. Beethoven je poslal družbi prepis svoje pastoralne simfonije, ker je bil od 1819 njen častni član. Peto se je že tedaj italijansko, nemško in slovensko; slovenske pesmi je uglasbil prvi učitelj Mašek. Najlepši razcvet za družbo so bila leta kongresa. Pozneje se je zbor spet dvignil pod Nedvedom. Zaradi velegermanske politike družbe pa so jo Slovenci zapustili in ustanovili svoj zbor v Čitalnici.

Podpirala je pa F. družbo Kranjska hranilnica z velikimi vsotami. Zaradi zveze z opero je bilo glasbeno delo še bolj pomembno. Leta 1918. je družba prešla v slovenske roke in se lani pridružila Glasbeni matici.

Glasbena matica se je ustanovila 1872. leta in odprla 1882. svojo šolo, iz katere se je končno razvil konservatorij. Iz Foersterjevega in Nedvedovega kroga je izšla tudi prva slovenska glasba z upoštevanimi komponisti in napredovala od pesmi do velike instrumentalne glasbe in opere. Vedno pa je našla glasba obilo dobrih domačih izvajalcev, zaradi česar je razumljiv tudi sedanji veliki sloves slovenske glasbe, da ne omenjamo še posebej visoko razvite zborovske in cerkvene glasbe v naših pokrajinah. V okviru matice je nastala orglarska šola iz l. 1877. Pred kratkim se je ustanovilo orkestralno društvo. Že nekaj let deluje orkester nove ljubljanske filharmonije z nad 70 člani.

Leta 1926. je matica organizirala konservatorij, iz katerega moramo zgraditi glasbeno akademijo. Tradicija matice garantira uspeh. Iz ljubljanskih razmer so izšli važni dirigenti, kakor n. pr. simfonični dirigent Talich, operni dirigent Gustav Mahler in mnogi Slovenci.

Srednje in strokovno šolstvo

se v primeri z važnostjo izobrazbe in s pomenom ljubljane le prepočasno spopolnjuje. Zlasti je premalo poskrbljeno za industrijske stroke, katerih ljubljana ni znala pritegniti nase. Vendar pa je tu že priznana srednja tehnika, imamo nekaj delovodskih šol in umetno-obrtnih tečajev. Za trgovino je poskrbljeno s tečajji, srednjo trg. šolo in akademijo. V zvezi z velikim pomenom meščanskih šol pa bomo morali pričeti z ureditvijo vsega šolstva prav v Ljubljani, kjer so morda že dani za to potrebni pogoji. Kolikor bolj pa se bo morala zvišati učiteljska izobrazba, tem bolj nam bo potrebna moderna pedagoška akademija, opremljena z vsemi, posebno pa s psihotehničnimi napravami za poklicne posvetovalnice, brez katerih si industrijska dežela ne more zagotoviti normalnega, zdravega izbora in razvoja.

ELITE

LJUBLJANA, Prešernova ul. 9
Telefon štev. 20-51

Prodaja damske, moške in deške konfekcije

Prvovrstno izvrševanje po meri

Na drobno! Na debelo!

Socialne in strokovne ustanove

V najnovejših časih se priznava kulturni pomen tudi socialnim in gospodarskim ustanovam. V centrih pokrajin se združujejo najboljše, centralne zdravstvene naprave, deželne bolnišnice, občne in specialne. Ljubljana je v tem oziru zelo slabo preskrbljena, kar kaže sredi gospodarske krize priostreni boj za kliniko. Pač pa imamo že Higienški zavod. V zvezi s kulturnim napredkom držav se organizira še

socialno zavarovanje, združeno za slovenske pokrajine v Okrožnem uradu za zavarovanje delavstva, v Trgovski bolniški blagajni in v Pokojninskem zavodu. Za gospodarstvo dobivajo mimo osrednjih pridobitnih ustanov čedalje večji pomen zbornice. V Ljubljani je sedež Zbornice za obrt, trgovino in industrijo, Kmetijske zbornice in Delavske zbornice. V zadnjem času se je ustanovil Socialnoekonomski inštitut in pripravlja se obrtno-tehnoški muzej. Z vsemi temi

ustanovami se je okrepilo delovanje prosvetnih in strokovnih društvenih zvez, ki imajo po večini svoje centrale v Ljubljani, kar je dokaz, kako silno stremi vsa moderna kultura po popolnejši organizaciji. Prav zato pa moramo skrbeti za spopolnitev in redno vzdrževanje življenjskih naprav teh ustanov z rednimi proračuni, kakor smo morali stremiti po vrhovni instituciji — akademiji znanosti in umetnosti, katere pričetek je bil najbolj težaven in ki še dolgo ne bo materialno zagotovljena.

Organizacije ljubljanskega trgovstva

Združenje trgovcev v Ljubljani

Ker je bila v Ljubljani trgovina vedno močna, zato je bila med trgovstvom tudi krepko razvita stanovska zavest. Zato ne preseneča, da je tudi stanovska organizacija trgovcev v Ljubljani najstarejša v državi. Že leta 1834. je bila z odlokom ilirske deželne vlade ustanovljena v Ljubljani reprezentanca trgovskega stanu, ki je takrat ustanovila tudi svojo trgovsko šolo, ki je enako najstarejša

trgovska šola v naši državi. Ta reprezentanca je delovala do leta 1851., ko je bila ustanovljena Trgovinska in obrtna zbornica v Ljubljani, ki je prevzela stanovsko zastopstvo trgovstva in tudi trgovsko šolo.

Dne 22. marca 1881 pa se je ustanovil v Ljubljani **gremij trgovcev** ter je bil za njegovega prvega predsednika izvoljen Aleksander Dreö. Gremij je tudi prevzel od zbornice šolo ter od nje trgovski šolski fond, ki je znašal takrat 12.724 goldinarjev.

Večino v gremiju so imeli takrat nemški trgovci, že takrat pa je začel slovenski živelj vedno močneje prodirati v trgovino.

Ko se je pa ustanovilo leta 1900 Trgovsko društvo »Merkur«, ki je matična organizacija slovenskega trgovstva, se je začelo sistematično delo za osvojitve gremija. Slovenski trgovci so najprej prodrli v davčne odbore, dobili svoje zastopstvo v gremiju, leta 1905. pa je bil za predsednika gremija izvoljen Ivan Knez, v odbor pa Frane Ks. Souvan, A. Hauptman, Ed. Kaučič, Ivan Mejač, Josip Perdan, Andrej Šarabon, Ivan Kostevc, Jurij Verovšek in Urban Zupanec. Gremij je prišel s tem v slovenske roke in s tem tudi gremialna trgovska šola.

Nov razvoj s tem nastal za ljubljansko trgovstvo. Svetovna vojna je sicer povzročila težak za-

stoj, zato pa se je gremij s tem večjim uspehom razvijal po vsej strani. Leta 1920. je bila ustanovljena **Zveza trg. gremijev** in izvoljen za njenega načelnika sedanji zbornični predsednik Ivan Jelačin.

Ljubljanski gremij se je po vojni krepko razvijal in je njegovo članstvo stalno naraščalo. Nova faza razvoja je nastala z uveljavljenjem novega obrtnega zakona, ko je postalo članstvo pri gremiju obvezno in se je gremij preimenoval v združenje. Od takrat je združenje razveseljivo napredovalo, kar kaže tudi stalno naraščanje posameznih strokovnih sekcij združenja. Teh je danes že 18, pač jasen dokaz intenzivnega in živahnega dela v združenju.

Končno bi podali še pregled predsednikov gremija oz. združenja. Ivan Knez je bil predsednik od 1905—1911, sledil mu je Alojzij Lilleg do leta 1913, od leta 1913. do 1919. je bil načelnik Ivan Samec, kateremu je sledil Ivan Jelačin ml., od leta 1920. do 1922. pa Ivan Kostevc. Od 1922 do 1926 je bil načelnik Fran Stupica, nato pa Ivan Gregore, kateremu sta sledila Karl Soss in Viktor Meden.

Trgovsko društvo »Merkur«

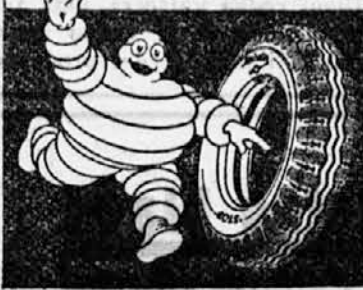
Matična organizacija slovenskega trgovstva, iz katere so izšle skoraj vse druge organizacije slovenskega trgovstva, je Trg. društvo »Mer-

Nabavila sem si te krasne zavese
v specialnem oddelku
tvrdke

A. & E. Skabernè
Ljubljana

MICHELIN

Glavno zastopstvo

MICHELIN GUME

Autoservis stanica

S. J. Rozman

Št. Vid nad Ljubljano

Telefon 39-64, 39-65

kurc, ustanovljeno leta 1901. Prvi predsednik društva je bil zaslužni svetnik dr. Ivan Murnik (od 1901 do 1913), za njim je bil predsednik Alojzij Lilleg, od leta 1924. dalje do danes pa dr. Windischer.

Čeprav je Trg. društvo »Merkur« odstopilo velik del svojih poslov novo nastalim trgovskim organizacijam, je vendar njegovo delo še vedno zelo intenzivno in plodonosno. Tako ima društvo svojo posredovalnico za službe, ima svoj »Podporni sklad« ter podpira družbenike, ki so zašli v nesrečo, vzdržuje svojo knjižnico ter izdaja slov. gospodarsko revijo »Trgovski tovariš«, ki ga ureja že več ko deset let Josip J. Kavčič ter »Trgovski koledar«, ki je letos dosegel že svoj 24. letnik.

Posebne zasluge pa si je pridobilo društvo s prirejanjem svojih učnih tečajev jezikov in stenografije. Ze samo zaradi tega dela gre Trg. društvu »Merkur« priznanje vse javnosti.

Tako je tudi delovanje najstarejše slovenske stanovske organizacije trgovstva še vedno živahno, intenzivno in plodovito.

Trg. dobrodelno društvo »Pomoč«

Njegova ustanovitev je bila sklenjena na seji gremija dne 10. junija 1927. Za predsednika je bil izvoljen K. A. Kregar, ki je predsednik še danes. Podpredsednik je tudi že celo vrsto let g. Ivan Bahovec, agilni člani uprave pa Leo Franke, Ivan Železnikar, Pavel Fabiani, Gvido Čadež in drugi. Društvo se je v začetku zelo dobro razvijalo in je štelo že nad 1000 članov. Pozneje pa je kriza rast društva zavrta, da je tudi število članstva padlo. Sedaj zopet društvo pridobiva na članih.

Njegovo socialno delo je velikega pomena za trgovstvo, saj je društvo »Pomoč« dosedaj izplačalo že okoli 1 milijona din osmrtnin.

Društvo »Trgovski dom«

Ideja za zgraditev »Trgovskega doma« je dal že leta 1905. I. Jelačin st. Leta 1928. pa se je začela ideja o zgraditvi Trgovskega doma uresničevati in ustanovljeno je bilo v ta namen posebno društvo. Trgovski dom je bil nato tudi zgrajen, doživel kot vsaka

reprezentativna stavba tudi svoje težke dneve, vendar pa je sedaj saniran in postal popolna last ljubljanskega trgovstva oz. trgovskega združenja.

Predsednik društva je zbornični predsednik Ivan Jelačin, podpredsednik pa Stanko Florjančič.

Kakšni so bili poslovni uspehi I. 1937.

Prihodnji mesec bo treba zopet vlagati napovedi za pridobitno za leto 1938. Vlagati bo treba na podlagi doseženih uspehov v letošnjem letu. Ne bo zato odveč, če pogledamo, kako smo preživljali sedanje leto, ki naj bo nam trgovcem v Ljubljani kot merilo pri napovedi čistega dohodka.

Ljubljanski trgovci se ne morejo baš preveč pohvaliti s svojim poslovnim uspehom. Srebrna nedelja je sicer dala nekaj zaslužka papirnati in galanterijski stroki, vendar se je tudi v teh trgovinah kupujoče občinstvo omejilo na praktične predmete. Manufakturiisti in modni trgovci si obetajo nekaj več od zlate nedelje. Ze sedaj pa se je bati, da po dosedanjih vidikih ne bo prekosila lanske zlate nedelje. Zivo se čuti, da je v onih plasteh našega naroda, iz katerih so se v prvi vrsti rekrutirali dobri obiskovalci in kupci ljubljanskih trgovin, veliko pomanjkanje denarja. In to je glavno, kar moramo imeti pred očmi.

Ljubljana je predvsem, kar vedno poudarjamo, uradniško mesto, v katerem sta industrija in obrt prav slabo zastopana. Neizmerno škodo so prizadeli našemu mestu oni odgovorni činitelji, ki so z dragim električnim tokom in drugimi raznimi nepotrebnimi ukrepi odpodili in preplašili vso industrijo, ki je hotela v naše mesto. Če bi se sistematično delalo na industrializaciji Ljubljane, bi imeli lahko danes 10 do 20.000 delavcev v ljubljanskem območju, tako pa nimamo ničesar. Se najstarejša ljubljanska tvornica je morala te dni ustaviti svoje obratovanje. Ta napaka se ne bo dala nikdar opravičiti. Morda bo sedanja občinska uprava imela bolj srečno roko in znala privabiti industrijo v Ljub-

Ljubljanski trgovci pa živahno delujejo tudi v raznih drugih gospodarskih, strokovnih in nacionalnih organizacijah. Posebno pomembno je sodelovanje trgovcev pri Ljubljanski borzi, ki je bila tudi ustanovljena predvsem na pobudo trgovstva.

Končno moramo omeniti še in-

tenzivno delo ljubljanskih trgovcev pri raznih socialnih institucijah, tako pri SUZOR-ju, Pokojniškem zavodu in preje tudi pri Trg. bol. in podpornem društvu. Tako je ljubljansko trgovstvo tudi s svojim delom v organizacijah dokazalo, da se svoje dolžnosti do celote krepko zaveda.

govine. V tem pogledu je mestna občina že nekaj storila, a še dovolj. Bolj mora zaščititi svoje davkoplačevalce.

O škodi, ki jo povzročajo trgovskemu stanu krošnjariji vseh vrst, je na tem mestu vsaka beseda odveč. Kralj. banska uprava se mnogo prizadeva, da gre trgovskim organizacijam na roko, kljub temu pa še ni pravih uspehov. Treba bo še precej borbe. Zbornica za TOI je že v tem pogledu predlagala konkretne predloge, kako omejiti krošnjarstvo, toda tudi trgovci sami morajo pomagati, da se zatre nereelno poslovanje krošnjarijev, domačih ko tujih, a tudi tujih trgovskih potnikov in zastopnikov.

Navedli smo nekaj najvažnejših stvari, ki so vplivale na neugoden poslovni uspeh v letošnjem letu. Kljub mnogim zatrdilom o izboljšanju gospodarskega stanja ne morejo ljubljanski trgovci konstatirati tega izboljšanja. Nasprotno se je gospodarski položaj Slovenije poslabšal in I. 1937. ni prineslo trgovini tega, kar so trgovci upali.

Politične vesti

O razgovorih zun. ministra Delbosa z dr. Stojadinovićem je bil izdan uradni komunik, ki pravi, da sta proučila oba ministra vsa vprašanja, ki se tičejo Francije in Jugoslavije. Ugotovila sta, da se razvijajo francosko-jugoslovanski odnosi čisto v skladu tradicionalnega prijateljstva obeh narodov, kar je potrdila tudi obnova prijateljskega pakta. Oba ministra sta nadalje ugotovila koristnost članstva pri Zvezi narodov ter naglasila važnost novih pogodb, ki jih je podpisal Delbos v Beogradu.

Minister Delbos in dr. Vrbanić sta podpisala naslednje pogodbe: dopolnilno trgovinsko pogodbo, pogodbo o trgovinskih plačilih in pogodbo o kontingentih.

Francoski listi zelo obširno poročajo o Delbosovem obisku v Beogradu ter naglašajo, da se je videlo tudi v Beogradu, kakor preje v Bukarešti in Varšavi, da ni Francija nič izgubila na svojih simpatijah. Zlasti pa poudarjajo francoski listi, da se je v vseh treh prestolnicah videlo, da je pojem svobode nerazdružljivo zvezan s francoskim narodom in da mu baš to pridobiva na svetu simpatije.

Nemški listi pišejo, da po izstopu Italije in Zveze narodov ne more biti niti govora o tem, da bi se Nemčija vrnila v Zvezo narodov. Iz komentarjev francoskih in angleških listov pa se vidi, da nameravata Francija in Anglija še bolj delati za Zvezo narodov in da bo Anglija že v januarju predlagala njeno reformo. Francoski listi računajo s tem, da bodo izstopile iz Zveze narodov še Albanija in nekatere južno-ameriške države.

Japonci so po hudih bojih vendarle zavzeli Nanking. Mesto je branilo le okoli 50.000 Kitajcev, japonske čete pa so štele nad 200.000 mož. Kitajci so se hrabro branili. Ko so se umaknili čez reko Jangcekiang, je bilo več kitajskih ladij od Japoncev potopljenih.

Japonske baterije pa so streljale tudi na ameriške in angleške ladje ter potopile ameriško topovsko ladjo »Paney«. Več ameriških mornarjev je utonilo. Japonci so se sicer takoj opravičili, vendar pa je velik del ameriške javnosti tako zelo ogorčen, da so nadaljnji dogodki čisto nejasni. Zun. minister Eden je v angleškem parlamentu izjavil, da je položaj tako resen, da ne bi želel dati o dogodkih na Daljnem vzhodu nobenega pojasnila.

VSE POTREBŠČINE

za gg. oficirje
orožnike
financo
železničarje
mitničarje itd.

**VAM NUDI
po najnižjih cenah**

t v r d k a

**SIMON KLIMÁNEK
LJUBLJANA
Šelenburgova ulica 6**

Velika izbira dežnih plaščev, vojaških štofov in pribora!

ca je tudi to, da se vedno bolj širi nakup blaga na obroke, in to na več mesecev, pri nekaterih celo nad leto dni. V nekaterih trgovinah je prodaja blaga proti gotovini sploh prenehala. Da prodaja na dolgoročne obroke zmanjšuje tudi običajni dobiček, je več kot jasno. Padec zaslužka je precej in v največji meri udaril špeerijsko stroko, občutijo pa to tudi druge stroke, zlasti manufakturna in modna stroka itd. Večina kupuje ceneno blago, dražje ostaja na zalogi. Rezultat tega je odpisovanje cen blagu. Vsak tak odpis pa pomeni dejansko gladko izgubo, neglede na izgube, ki jih trgovci utrpel pri slabih plačnikih.

Jesen je bila od nekdanj za trgovce čas velike konjunktore, zadnja leta pa to ni več. Pred desetimi leti smo imeli v Ljubljani 22 manufakturnistov na debelo, danes so še samo 3. To je zgovoren dokaz, v kakšen položaj je zašla ta nekdanj tako odlična ljubljanska stroka. Daleč izven držav-

njanji kraji, zato se ni čuditi, če poslovni uspeh ni tak, kakor si ga trgovci želijo.

Tihotapstvo bujno cvete v občutno škodo solidne in legitimne tr-

Jedilni pribor kuhinjsko posodo, okovje za stavbe in pohištvo kakor tudi drugo železnino si nabavite zelo ugodno pri **„JEKLO“, Ljubljana, Stari trg**

Haló! Najnovejše **Haló!** brezkonkurenčne aparate **MARELLI SUPER** 5 CEVNE dobite že od Din 2.600.— naprej Ugodni plačilni pogoji edino le pri trdki **Radio „Arčon“, Ljubljana, Celovška c. 28** Glavno zastopstvo: Radio „Arčon“, Ljubljana, Celovška 28

Praktična in primerna božična darila so razni

ostanki, ki jih prodaja po neverjetno nizkih cenah priznано najcenejša trgovina

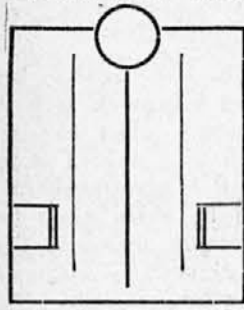
**Gustav Weilguny
Ljubljana
Nabrežje 20. sept. štev. 4**

Pod Lemenatom

trgovina bo v nedeljo pred Božičem ves dan odprta!

Specialna trgovina s finim moškim perilom

LEOPOLD MAHER preje MELA
LJUBLJANA — Tyrševa cesta 9

Vam nudi vedno veliko izbiro izgotovljenega moškega perila in drugih modnih novosti. Perilo izdeluje tudi po meri. Kroji brezhibni! — Kvalitetno blago!

CENE SOLIDNE!

Modne novosti
Lončar - Raška - Staré
Ljubljana, Frančiškanska 3

Pri „Novaku“
Ljubljana, Tržaška cesta 15
(nasproti trga) Glince

Špecerija
Galanterija
Manufaktura

Velika izbira vedno svežega blaga po konkurenčnih cenah
Praktična darila: damske nogavice, rokavice, kombineže po tovarniški ceni — Pogledite si izložbe!
Prepričali se boste o naših nizkih cenah

Najboljše ste postreženi
z dobrim vinom,
toplimi in mrzlimi jedili

„Ekspres kava“
se priporoča BUFFET

UKMAR
vis-à-vis Univerze

Nakup naših izdelkov z znamko EF-KO
Vam jamči za stalen porast

Vašega prometa

MODNE PLETENINE
INTERLOK-trikot-PERILO
F. KOS

LJUBLJANA, Židovska ul. 5

Velika zaloga kožuhovine

strokovno delo, barvanje
in strojenje kož

Se priporoča

JOSIP DOLENC, LJUBLJANA
SV. PETRA CESTA ŠTEV. 19

TELEFON 22-62

TELEFON 22-62

Kaj je „DURLIN“?

„Durlin“ je lak, ki krije z enkratno prevleko. Suši tudi pozimi v eni noči. — Ne pusti sledov čopiča. Zdrži na vlagi, na solncu in je trajen. Z „Durlin“ lakom lahko lakira vsak sam. Dobite ga v vseh barvah le pri tvrdki

Rudolf Hafner, Ljubljana
Miklošičeva cesta 36

Oglasi v „Trgovskem listu“ imajo uspeh!

Cehi v srednjem veku

Posebnost srednjega veka je bilo cehovstvo. V zgodovini se pojavlja cehovstvo mnogo prej, kakor pa se splošno misli. Tako je bil najden v Genovi dokument, ki dokazuje, da je bilo že v 13. stoletju cehovstvo. Dne 24. februarja 1248. so namreč zlatarski mojstri ustanovili svoj ceh. Vseh mojstrov je bilo 17, ustanovno skupščino pa so imeli v cerkvi Matere Božje. Drug drugemu so prisegli, da se bodo prihodnjih deset let strogo ravnali po naslednjih pravilih: Ne bodo dobavljali zlata, srebra in dragih kamnov nikomur, kdor ne pripada njihovemu cehu, pa tudi nobenemu članu ceha, ki ne bi isto prisegel. Ravno tako pa ne bodo nikomur dopustili izvajati zlatarskega poklica, če ni član ceha.

Drugi primer ustanovitve ceha se sporoča iz Bologne. Tam so si ustanovili l. 1242. trgovci masti in oljčnega olja svoje združenje, v katero so vstopili tudi sirarji in mesarji. Ustanovili so si ceh za dobo desetih let ter se z medsebojno prisego zavezali, da ne puste za pult nikogar, kdor ne bi bil član tega ceha ter da ne bodo sklepali pogodb z nikomer, kdor bi hotel izvrševati isti obrt, a se ne bi tudi zavezal, da stopi v ceh in sprejme njegova pravila. Novi člani so se sprejemali samo po čisto določenih pogojih. Morali so plačevati redni prispevek ter se zavezati, da bodo plačali pogrebne stroške za manj premožne člane ceha.

Organizacija cehovske uprave je bila skoraj povsod enaka. Na občnem zboru so se izvolili odborniki, ki so se v vsakem kraju imenovali drugače. Tako so se imenovali konzuli, sodniki, gastaldi, judices,

stražniki itd. Tem odbornikom je bil dostikrat dodan še ožji svet, ki so ga tvorili vodilni možje ceha. Dolžnost teh ožjih svetnikov je bila, da so »po najboljši vesti, brez hinavščine in v splošno korist svetovali svojim bratom«. Včasih pa se je uprava cehovskih financ izročila posebnemu blagajniku ter izvolila posebno kontrolo.

Volilo se je ali direktno ali z listki ali tudi s kroglicami. Padovski cehi so volili takole: 8 volilcev, ki so bili izvoljeni z večino glasov na občnem zboru, je sestavilo seznam 8 kandidatov, od katerih sta bila dva izvoljena kot gastaldi na štiri mesece. Občni zbor vseh članov je bil v nedeljo v cerkvi cehovskega patrona. Če sta zahtevala dva mojstra, se je moral sklicati izredni občni zbor.

V Angliji so se ljudje istega poklica prostovoljno združevali v združenja, ki pa niso potrebovala oblastvenega potrdila, razen če bi se morala uvrstiti med inostranske cehe ali gilde. Država si je namreč lastila pravico, da more te cehe vsak hip razpustiti. Prve obrtniške organizacije so se pojavile v Angliji šele 50 let po izdaji prvih pravil trgovskih gild. V Franciji pa je minilo celo stoletje med nastankom trgovskih in obrtniških cehov. Prvi trgovski cehi so nastali že v 11. stoletju. Tako v Franciji ko v Angliji in Italiji je največja značilnost cehov, da imajo samo člani cehov pravico izvrševati določeni obrt.

Pravila rokodelskih korporacij niso prepovedovala samo tujim osebam vsako izvrševanje obrta, temveč so tudi prisilila vsakogar, da je vstopil v ceh, na drugi strani pa so tudi prepovedovala mojstrom, da bi izvrševali še kak drug poklic.

Pravila ceha v Bologni so tudi določevala, da ne sme nihče sprejeti pomočnika v delo, če ni dovršil pri drugem mojstru dogovorjene najemne dobe. Nadalje prepovedujejo pravila pomočnikom, da bi druge ljudi izučili v svojem obrtu. Pravila so tudi določala število vajencev, ki jih sme sprejeti mojster. V nekaterih strokah je smel imeti mojster samo enega vajenca. Da bi se ohranila enakost v dobičkah, so pravila zahtevala, da mora v nedeljah in praznikih počivati vse delo. Visoke kazni so se nalagale tistim, ki se niso ravnali po tem predpisu.

Trgovinski register

Vpisale so se izpremembe pri naslednjih tvrdkah:

Hugo Stern & Co., mehanična tkalnica, Pobrežje pri Mariboru. Zbog omožitve se spremeni ime družbenice Ele Kopač v »Ela Vlahovič«.

Jurija grofa Thurnskega jeklar na Ravnah, d. d. Izbršeta se člana upravnega sveta Vincenc Jurij Thurn-Valsassina in Herman Proft, vpišeta pa nova člana Aleksander Thurn Valsassina, veleposelnik v Črni pri Prevaljah, in dr. Erich Wohlfarth z Dunaja.

Izbrisale so se naslednje tvrdke:

Ivan Jurček, trgovina s prašiči, z mesom in s slanino ter klanje prašičev in telet, Blatna Brezovica.

F. Schmid, pekarna, dediči Rungaldier & Comp., Maribor, zaradi razdružitve družbe in prestanka obrta.

L. Fürsager, trgovina z mešanim blagom na drobno in na debelo, Radovljica — zaradi opustitve obrta.

Doma in po svetu

Navdušen sprejem, ki ga je doživel francoski zunanji minister Delbos, vsem Beogradu in v vseh krajih, ki jih je obiskal, je znova dokazal, da je francosko-jugoslovansko prijateljstvo za vedno utrjeno, ker je globoko zapisano v srcih obeh narodov.

Pogreb nadškofa dr. Bauerja je bil v ponedeljek dopoldne. Udeležba ljudstva je bila ogromna in živ dokaz, kako v ozki zvezi z njim je bil blagopokoju, knez. Nj. Vel. kralja je zastopal na pogrebu kralj, namestnik dr. Perović. Pogrebni obredi in spreved je trajal nad štiri ure. K večnemu počitku je bilo položeno truplo nadškofa dr. Bauerja v kripti zagrebške katedrale.

V bojih za Nanking je padlo baje 30.000 Kitajcev in 30.000 Japoncev. Nenadoma pa so prišle vesti tudi o velikih bojih 60 km vzhodno od Pekinga, kar dokazuje, da kitajske province ne niso tako trdno v japonskih rokah kakor govore japonska poročila. V Tokiu so na najslavnejši način proslavili zavzetje Nankinga. V manifestacijskem sprevedu po mestu je bilo baje 800.000 ljudi.

Tako z ruske ko s kitajski strani se demantira vest, da bi Rusija in Kitajska sklenile vojaško zvezo. Japonci pa poročajo, da se na mongolski meji ruske čete kar odkrito bore na kitajski strani.

Kitajci izjavljajo, da se bo tudi po zavzetju Nankinga boj nadaljeval.

Na madridski fronti so zopet oživeli boji, ki pa se zaenkrat še omejujejo le na artilerijo in letala. Več granat je padlo v mesto ter je bilo mnogo ljudi ubitih.

Na Češkoslovaškem je že nad 1 milijon radio naročnikov.

Vsi notranji in zunanji dolgovi Francije so od 31. avgusta 1936 do 31. avgusta 1937 narasli od 360 na 3846 milijarde frankov.

Avstrijske kliniške terjatve proti drugim državam znašajo okoli 200 milijonov šilingov. Največ ima terjatve Avstrija v Nemčiji, namreč za 60 milijonov šilingov.

V Švici se bo ustanovila posebna komisija devetih članov, ki bo odločala o pripustitvi tujih vrednostnih papirjev na švicarske borze. Če bo komisija pripustitev odrekla, potem bo ta sklep za vse švicarske borze obvezen. Če pa bo komisija pripustitev dovolila, sme skleniti vsaka borza kakor hoče.

Avstrijske tkalnice kamgarna zahtevajo znatno povišanje carin, ker da je tuja konkurenca premožna. Konsumenti se temu povišanju upirajo.

Fr. Perčinlič

elektromehanično in konc. elektrotehnično podjetje

Ljubljana, Gosposvetska 16

Specialna delavnica za previjanje elektromotorjev, instalacije za razsvetljavo in pogon. — Ves elektromaterial in žarnice na zalogi.

Poskusite enkrat z nakupom pri nas! Zagotavljamo Vam, da boste ostali naša stranka

Zakaj? Ker kupite blago od najcenejših do najboljših kvalitet po brezkonkurenčnih cenah. — To nam priznavajo stranke same

Nudimo Vam v ogromni izbiri vedno nove češke in angleške kamgarne, damsko

modno blago za plašče, kostume in obleke, za

perilo trikoline in popeline — razne volnene

odeje, koce, svilene odeje i. t. d.

Obiščite torej
manufakturo
PRI „ZVONU“

I. Strojanišek
Ljubljana, Pred Škofijo 21
poleg magistrata (rotovža)

Proti navalu tujega kapitala

Trgovina mora ostati v domačih rokah

Nimamo nobenega predsodka proti tujemu kapitalu, temveč nasprotno želimo, da pride k nam v deželo in da pomaga dvigati naša naravna bogastva, ker imamo pač lastnega kapitala za tako velike in drage investicije premalo. Tudi prav nič ne nasprotujemo, če tuji kapital pri nas zasluži in če zasluži celo več, kakor bi zaslužil doma, toda tudi njegov zaslužek mora imeti svoje meje. Zato se nikdar ne bomo mogli sprizniti s tem, da bi tuji kapital deloval pri nas tako, kakor deluje v kolonijah. Nismo in ne bomo kolonialna dežela za prav nikogar. A velik del tujega kapitala deluje pri nas tako, kakor da bi bil v koloniji. Le v kolonijah so mogoči čisti dobički, ki presegajo 50% in več glavnice.

Pa še nekaj moramo zahtevati od tujega kapitala, da nam namerič pomaga tam, kjer sami ne moremo zaslužiti, ne pa da bi odjedal našim ljudem zaslužek. Mislimo, da bi se tuji kapital moral z vso pravico po tem ravnati, saj si

Veleblagovnice pa pomenijo še druge nevarnosti za naš narod, ki pa se jih moremo tu le na kratko dotakniti. Dobiček domačega trgovca ostaja doma in oplaja gospodarstvo, dobiček tujega kapitala gre v tujino in oplaja tuje gospodarstvo. Čim več zaslužijo pri nas veleblagovnice, tem bolj revni smo postali.

Posebno nevarnost pa pomenijo veleblagovnice za našo mladino in za trgovski naraščaj. Če bi zmogale veleblagovnice, potem noben trgovski pomočnik ne bi smel niti misliti na to, da bi se osamosvojil. Z velekaptalom reven trgovski pomočnik ne more konkurirati.

A padla bi tudi naša sposobnost za gospodarsko osamosvojitve. Dosedaj je trgovina ustvarjala kapital, ki nam je dal sredstva za industrializacijo dežele in za dvig našega denarnišva. Če bi veleblagovnice ubile domačo trgovino, potem bi izgubili tudi zadnjo možnost, da pridemo do kapitala. Za vedno bi bili obsojeni, da postanemo narod revežev!

Vse ortopedske, kirurške in bandažijske potrebščine, tudi po meri in v najsolidnejši izdelavi po najnovejših modelih, V a m n u d i po najnižji ceni trdka

BESEDNIK I DRUG, Ljubljana Prešernova ulica 5

je priboril dominantni položaj že v naši rudarski industriji, v celi vrsti drugih industrij, v električni stroki in tudi že močan vpliv v denarstvu. Naj zahvali Boga, da si je vse to že pridobil in da si bo znal vse to ohraniti, nikakor pa ne gre, da bi posegal še na področja, ki so bila dosedaj čisto naša.

A v zadnjem času je tuji kapital začel posegati tudi na ta področja. Z veleblagovnicami hoče postati gospodar vse naše detajlne trgovine, z veleblagovnicami hoče izriniti z našega domačega trga celo naše domače ljudi. Proti temu pa so morali nastopiti trgovci in morali so se jim pridružiti vsi, ki hočejo gospodarsko svobodo našega naroda. In tako je prišlo do onega močnega nastopa vsega trgovstva Jugoslavije, ko so bile v vseh večjih mestih vse trgovine zaprte.

Del javnosti pa tega boja proti zaslužjenju domačega trga po tujem kapitalu ni razumel. Dal se je zavesti od fraz, kakor da veleblagovnice ubijajo draginjo. Dejansko pa ubijajo samo solidnost v trgovini, ker prodajajo vsako blago, tudi takšno, ki je obležalo v skladiščih. Kar pa je res kaj vrednega blaga, to pa je v veleblagovnicah celo dražje, ker pač hoče pri nas tuji velekaptal mnogo zaslužiti, ne pa uganjati kakšne socialne dobrote.

Zato je trgovstvo že zaradi svoje nacionalne zavednosti moralo nastopiti proti veleblagovnicam in zato je trgovstvo tudi prepričano, da bo v tem boju zmagalo. Samo eni so pravilno pojmovani narodni interesi in v boju proti veleblagovnicam zastopa trgovstvo samo te interese.

Vzorčni semenj v Plovdivu
V Plovdivu (Bolgarija) se bo vršil VI. vzorčni semenj od 25. aprila do 8. maja 1938.

Ob priliki 70 letnice obstoja vabi cenj. dame in gospode v svoje povečane obratne prostore za nakup božičnih in novoletnih daril

Modna trgovina **T. EGER**
LJUBLJANA, Sv. Petra c. 2

TOVARNA VIDMAR

LJUBLJANA
SAVLJE 18

DEŽNIKI - NOGAVICE

PERILO

PRODAJALNE:

Ljubljana: Pred škofijo 19 Zagreb: Ilica 41 a
Prešernova ul. 20 Jurišičeva 8
Beograd: Kralja Milana 5 Novi Sad: Kralja Aleksandra 21

IVAN SAMEC LJUBLJANA, Mestni trg 21

Veletrgovina galanterijskega in drobnega blaga, pletenin, vseh vrst nogavic, delavskega in boljšega perila, krojaških in čevlarskih potrebščin, sukanca, pavole, DMC in CMS predmetov, pisarniških in šolskih potrebščin i. t. d

Nizke konkurenčne cene! — Solidna postrežba!

IGN. ŽARGI

LJUBLJANA
Sv. Petra cesta štev. 11

Čekovni račun štev. 10.310

Telefon štev. 20-69

Priporoča veliko zalogo damskega in moškega perila, kravata, nogavic itd. Nadalje ima vedno v zalogi najmodernejše damske plašče, obleke, bluze, otroške obleke po priznanih nizkih cenah

Tovarna moških športnih čepic, raznih pletenin,

kakor tudi vseh vrst damskih klobukov in čepic v najbogatejši izberi

LJUBLJANA

Miklošičeva cesta

SAMO
LASTNI
IZDELKI

M. OGOREVC

GROSUPLJE

Kdo dela draginjo?

V zadnjem času skoraj vse cene rastejo. Nekateri dolže trgovce, da so oni krivi dvigu cen. Res ne vemo, ali je to govorjenje bolj dokaz nevednosti ali zlobe, ker vsi so preje krivi draginje kakor pa trgovci. Trgovec hoče vendar mnogo in hitro prodati, da mu blago ne obleži, zato bo vedno skušal prodajati čim ceneje in zato tudi vidimo, da vsak trgovec kolikor le mogoče znižuje cene, samo da je promet večji, da gre blago hitro naprej.

Zal pa ima trgovec vse polno tihih, a zato tem bolj mogočnih kompanjonov, katerih se ne more otresti in ti so tisti, ki draže blago.

Tu je treba predvsem omeniti razne karte, ki kar diktirajo cene. Na teh cenah ne more trgovec nič spremeniti, ker dobi blago samo po teh cenah.

Silno podraže blago tudi razne carine. Zvišanje ažijske na 13% je nujno podražilo vse blago, ki prihaja iz tujine. Najtežje pa je to, da so pri nas visoke carine celo na surovine, ki se potrebujejo za izdelovanje končnih izdelkov. Vse nogavice, perilo, dežniki, vse tkanine bi bile mnogo cenejše, če bi se carine znižale na znosno mero.

Visoke davščine so tudi eden razlogov draginje. Letos je bil znova povišan poslovni davek, kar seveda mora vplivati na ceno blaga. Povišane so bile socialne dajatve, pred leti pa so bili povišani skoraj vsi davki. Takse rastejo prav tako stalno. Pri tem pa je še upoštevati, da ni nikjer davčna praksa tako ostra kot v Sloveniji. Poleg tega pa ima Slovenija tudi najvišje samoupravne davke. Drugod znašajo doklade 25%, v Sloveniji pa tudi nad 100%. Potem je treba še prišteti razne mestne trošarine, uvoznine in druge pristojbine. A kje so še železniške prevoznine, davek za čezmerno izkoriščanje cest in vse druge davščine!

Agrarno pasivna Slovenija občuti te davščine tem huje, ker mora tudi živila plačevati draže kot druge pokrajine. Če se dvignejo cene žitu, potem se dvigne blagostanje v Vojvodini, v Sloveniji pa za isto mero pade. Slovenija plača predvsem račun, da so pri nas cene žita nad svetovno pariteto!

Vse to pa še dolgo niso vsi izdatki, ki obremenjujejo blago. Treba prišteti še visoke najemnine za lokale, saj je znano, da se grade rentabilitetni računi za no-

ve hiše na podlagi najemnin za lokale. A kje so še vse socialne prostovoljne dajatve trgovstva! Ni večje narodne prireditve, ni večje socialne akcije, pri kateri ne bi sodelovali trgovci v prav odlični

meri. Poleg tega pa mora še vsak trgovec dajati sam privatno, saj se v sedanjih težkih časih vse obrača nanj.

Ni zato čuda, če je v Sloveniji padlo v zadnjih štirih letih število trgovin za več ko 4000. Ta

katastrofalni padeč je pač najjasnejši dokaz, da trgovec ne dela draginje, temveč da je tudi on njena žrtev.

Zato pa bi bilo le prav in pravično, če bi javnost tudi položaj trgovca presojala objektivno!

Za kavarnarje, hotele, restavracije in gostilne od 3 kg kave naprej znaten popust! — Mletje kave brezplačno.

Se priporoča z odličnim spoštovanjem

Motoh Bogomir, Ljubljana, Vodnikov trg 5

Telefon
25-77

NOVA ZALOŽBA

Knjižarna r. z. z. o. z. Založništvo
Pisarniške potrebščine — Antikvariat
LJUBLJANA, Kongresni trg 19
Poštni ček. račun 12620 Telefon 2793

Premišljaš, kaj bi prinesel Božiček
Tvojim dragim. Pojdi in oglej si v

NOVI ZALOŽBI

krasna darila: kristal, keramiko,
knjige, nalivna peresa, vse za pisarno.
Bogat izbor! Solidne cene!

Kot izredno lepo literarno darilo

CANKARJEVI ZBRANI SPISI, FINZGARJEVI ZBRANI SPISI

TESTENINE „OKI“

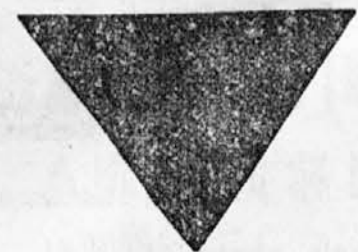
v najboljši

kakovosti priporoča

Ivan Oprešnik, Ljubljana

Celovška cesta št. 232

Najugodnejši
in najcenejši
nakup perila
za dame, gos-
pode, kakor
tudi za otroke,
volne, bombaža,
svile, nogavic,
rokavic, plete-
nin i. t. d., i. t. d.

**KARL
PRELOG
LJUBLJANA**

ŽIDOVSKA ULICA 4 — STARI TRG 12

A. ŽIBERT - LJUBLJANA

trgovina s čevlji :: Prešernova ulica

Nudi cenj. občinstvu svojo veliko zalogo
**modernih damskih in moških
čevljev.** Najboljši nepremočljivi športni
in smučarski čevlji ter **gojzarce** vedno
v veliki izbiri. Dalje „Tretorn“ damske
snežke in galoše za gospode po zmerno
nizkih cenah.

PRIPOROČA SE TRGOVINA
S PAPIRJEM NA VELIKO

PAPIROTEKA

DRUŽBA Z O. Z.

LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA 12 (DVORIŠČE)

Kožuhovino vseh vrst,
kakor tudi zgotovljene pla-
šče, jope, boe, ovratnike itd.
nudi krznarstvo

Nizke cene!
Kvalitetno
blago!

Mirko Krašnja, Ljubljana

krznar in izdelovatelj čepic - Frančiškanska ul., Pasaža

Elektrotehnično podjetje
BOGATAJ IVAN

Telefon 20-03

Kongresni trg 19 (poleg nunske cerkve)

Izvršuje vse električne inštalacije
in popravila. — Trgovina in zaloga
vseh vrst inštalacijskega materiala.
Strokovno in solidno delo, nizke cene!

ANT. KRISPER
LJUBLJANA, MESTNI TRG 26

Pletenine	ovratnike
trikotaža	samoveznice
damsko perilo	toaletne potrebščine
moško perilo	otroške igračke
nogavice	čevlje vseh vrst
rokavice	po najnižjih cenah

N a d e b e l o !

Zimsko perilo,
za dame in gospode
Karničnik - Nebotičnik

Anton Birke
Ljubljana, Mestni trg 9
Telefon 24-56

Glavno zastopstvo:
Zerdik-aparatorov
Körting-Phonola

Tehnični predmeti, aku-
mulatorji, pisalni stroji,
popravljalnica koles in
sestavni deli

ZERDIK

**Kdaj dobi Ljubljana novo
tržnico**

Mnogo pred vojno je že sedanji senator Ivan Hribar opozoril na nujno potrebo, da dobi Ljubljana svojo veliko tržnico. Mnogokrat je bila kasneje ta potreba znova poudarjena, a tržnice nimamo še danes.

In vendar ni stvari, ki bi se dala tako zlahka in tako hitro izvesti. Kajti za tržnico se dobi denar najlaže in najhitreje. Vsi oni, ki hočejo imeti v novi tržnici svoje prostore, naj postanejo delničarji družbe, ki bo zgradila novo tržnico. Občina pa bi seveda tudi imela primeren paket delnic. V enem letu bi se dala na ta način zgraditi nova tržnica in če bo ob-

čina količkaj dobro organizirala vso zadevo, ji bo nova tržnica tudi nov vir dohodkov.

Zato res ne razumemo, da še danes nimamo tržnice! Ali je res najbolj enostavne reči najbolj težko izvesti?

Čistost ulic

Če hoče postati Ljubljana tujsko prometno mesto, potem mora gledati tudi na to, da so njene ulice čiste in brez prahu in blata. Tega slovesa pa ljubljanske ulice danes nimajo, a z le malo dobrega dela bi ga mogle imeti.

Nimajo ga predvsem zato, ker se ulice snažijo tako, kakor se ne bi smele. Ljudska govornica pravi v sedanjem snaženju, da se kaže

v tem, da se ponoči pomete prah z ulic na tratoarje, zjutraj pa s tratoarjev na ulice.

Morda bi se z nekaj dobre volje in z nekaj brezposelnimi ljudmi vendarle dalo urediti, da bi se ceste pravilno snažile, da bi se pred pometanjem oškropile, da bi se prah potem odpeljal, da bi se prehodi vedno očistili, da bi se skrbelo vedno za odtok vode, itd. Saj vse to niso nobene umetnosti in zato bi se sedanji nered tem laže odpravil.

AD: ODLOG plačil:

Prekmurski posojilnici v Murški Soboti je znižal kmetijski minister obrestno mero za stare vloge od 2 in pol odstotka na 2 %.

MODNO IN KVALITETNO BLAGO
ZA DAMO IN GOSPODA —
PREPROGE, LINOLEJ, ZAVESE, TAPETNO BLAGO
ZA DOM —
PLATNO, VOŠČENO PLATNO, NAMIZNE GARNITURE
ZA GOSPODINJSTVO
I. T. D.

MANUFAKTURNA VELETRGOVINA

F. KS. **SOÚVAN**
LJUBLJANA MESTNI TRG 24

Knjigarna Janez Dolžan
Ljubljana, Stritarjeva 2

Nudim: Knjige tu- in inozemske
Umetniške slike in umetnine
Pisarniške in šolske potrebščine
Nalivna peresa — Prvovrstna
postrežba — Cene solidne!

Veletrgovina z železnino JOS. ZALTA & CO., Ljubljana, Tyrševa 9

nudi trgovcem, industrialcem, obrtnikom najceneje s posebnimi popusti

TELEFON 34-71

Posebni oddelek za prodajo vseh vrst **'VEZANIH' PLOŠČ'**. Bogata izbira pohištvenega in stavbenega okovja. — Čebelarji! Stalna zaloga vseh čebelarstvenih potrebščin.

Kuhinjska posoda od najenostavnejšega od najfinejšega izdelka.

Velika izbira: jedilnega pribora, škarij, žepnih nožev svetovno znanih tovarn, **kakovost neprekosljiva!** Gospodinjske potrebščine.

Novost za gospodinje: ŠTED-REGULATOR obročki za štedilnike, 50% prihranka na kurivu. Vabimo Vas, da se prepričate!

Stavbeni material, nosilke, cement, betonsko-palično železo, mreže, strešno lepenko, izolacijska sredstva, opreme za kopalnice in stranišča, orodja za poljedelce in vse panoge, tehnični predmeti, štedilniki, peči, cevi, sesalke itd.

Pocenite razsvetljavo v lokalih!

Ne cestna razsvetljava, temveč razsvetljava trgovin in izložb spreminja mesta v monje luči in svetlobe. Čim bolj so razsvetljeni trgovski lokali, tem bolj velikomestno je lice mesta, tem večja je njegova privlačnost za tužce. Pariz je privlačen za ves svet predvsem zato, ker je mesto luči.

Tudi v Ljubljani se v zadnjem času močno širi svetlobna reklama, izložbe ljubljanskih trgovin pa so bile že od nekaj lepo razsvetljene. Čeprav je sedaj mesna elektrarna ceno za izložbeno razsvetljavo precej znižala, bi jo vendar morala še bolj, da bi tudi s tem dala še večji podnet za povečanje izložbene razsvetljave. A potrebno je, da se tudi pristojbina za razsvetljavo v lokalih zniža. Ne samo izložbe morajo biti svetle, tudi lokali sami morajo bleščati v svetlobi. To privablja ljudi

v mesto, kajli luč je bila vedno največja privlačnost. Kjer pa je svetlo, je tudi razpoloženje ljudi optimistično. Pesimizem se skriva le v temnih kotih. Tudi na to naj mislijo odgovorni činitelji!

Se posebno pozornost pa je posvetiti razsvetljavi z neonovo lučjo. Moderno mesto se mora naravnost potapljati v svetlobi reklame z neonovimi cevmi. Mestna uprava bi morala zato na vse mogoče načine olajšati trgovcem, da se poslužujejo te reklame. Namesto tega pa birokratični predpisi vso to najmodernejšo reklamo v Ljubljani skoraj že onemogočajo. Čez krov s temi birokratičnimi predpisi! Tudi Ljubljana mora postati mesto luči in s svetlobnimi reklamami moramo ubiti predsodek o vedno megleni Ljubljani!

Oblasti pa morajo pri tem pomagati, ne pa ovirati!

VSE, KAR ŽELITE,

Vam natiska hitro in po nizkih cenah

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Najpriprostejše letake, razne oglase, lično in prikupno opremljene ilustrirane cenike in kataloge naročite v **Učiteljski tiskarni v Ljubljani**

Vse pisarniške potrebščine, razne vrste papirja, poslovne knjige, papirnatu servijete in vse kar rabite, naročite v **Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani** Franciškaška ulica št. 6,

ali v njeni **podružnici v Mariboru, Tyrševa cesta**

ANTON MARKUN

priporoča trgovino z usnjem in čevljarstvenimi potrebščinami, zaloga nogometnih žog in usnjenih damskih torbic
LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA ŠT. 40 TELEFON 35-37

I. BONAČ SIN

Ljubljanska kartonažna tovarna in industrija papirja

Ljubljana

Tovarna za papir in lepenko: Količevo-Domžale
Centrala: Ljubljana, Čopova c. 16
Telefoni interurban 23-07 in 34-81
Brzjavlj: Bonač sin Ljubljana

Izdelki: Vsakovrstna kartonaža in ostali papirni izdelki. Papir, lepenka, karton. Tovarniške znamke: toaletni papir „SANOL“ in „HERMES“, registratorji in mape za korespondenco „HERMES“ in „RADOS“

Manj birokratizma!

Prav pogosto se dogaja, da dobivajo poslovni in tudi drugi ljudje pozive, da pridejo v tej in tej uri v ta in ta urad, ker sicer bodo kaznovani, ali pa »se privedejo s silo«, kakor se tako lepo pravi. Poslovni človek mora v tem primeru vse pustiti, kakor je, odhiti na urad, tam dostikrat čakati tudi par ur, da potem izve, da se hoče od njega zvedeti, kako je bilo ime njegovi materi. Dotični urad ima telefon, na urad povabljeni poslovni človek ima telefon, ali bi bilo res tako nemogoče, da bi uradnik v uradu kar po telefonu vprašal, kar hoče vedeti?

Ali drug primer! Uslužbenec urada prinese poslovnemu človeku povabilo, da se zgleda v tem in tem uradu. Gre za čisto malenkostno vest. Ali res ni mogoče, da bi uslužbenec imel kar pri sebi dotični akt in bi se povabljeni kar podpisal, da je vzel sporočilo na znanje. Saj je uslužbenec že naredil potrebno pot, ali jo mora sedaj še poslovni človek. Več praktičnosti, pa manj birokratizma!

Špedicija TURK Ljubljana

prezema

OCARINJENJE

vseh uvoznih in izvoznih pošiljk, in to hitro, skrbno in po najnižji tarifi. Revizija po njej deklariranega blaga in vse informacije brezplačno.

Telefon interurban 24-59. Vilharjeva 33 (naspr. nove carinarnice).

PREVAŽANJE

vsakovrstnega blaga, bodisi kuriva, strojev, selitve itd. v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi na konjsko vprego kakor tudi s tremi najmodernejšimi avtomobili.

Telefon interurban 21-57. Masarykova cesta 9 (nasproti tov. kol.).

Za nakup zimskega perila, trikotaž, pletenin, nogavic, rokavic, snežk, galoš, domačih čevljev, dežnikov in lepih, **praktičnih božičnih daril** se cenjenemu občinstvu toplo priporoča tvrdba

F. M. Schmitt

Ljubljana Pred škofijo 2
Lingarjeva ul. 4

Ogled blaga v trgovini je brezobvezen!

Simbol dovršenosti, odlično kvaliteto predstavlja

MINERVA radio aparat

Najboljši radio sprejem, nenadkriljiv v glasu

RADIOVAL

Ljubljana - Dalmatinova 13
Telefon 3363

Obisk v Vidmarjevi tovarni dežnikov, nogavic in perila

Tako zveni človeku po ušesu znani kuplet: »Jaz in ti in Vidmarja marela«, da človek ne hote dobi željo, da bi si to tovarno enkrat ogledal tudi od znotraj. To tem bolj, ker je znano, da je tovarno sedanji šef g. Stane Vidmar kar najmoderneje in najpraktičneje uredil, da je tudi iz tega vzroka njen obisk silno privlačen.

In tako smo bili »lepega« dne, ko je prav neusmiljeno deževalo, v Vidmarjevi tovarni v Savljah.

Seveda smo si najprej ogledali tovarno dežnikovo, ki je matica vse tovarne in ki jo je ustanovil Josip Vidmar, oče sedanjega šefa, l. 1882, da praznuje tovarna danes že svojo 55 letnico.

V tej dolgi dobi se je seveda tudi tovarna modernizirala, zlasti pa potem, ko se je vrnil v Ljubljano kot vojni dobrovoljec sedanji šef Stane Vidmar.

Ze takoj ob vstopu v zračne in svetle prostore tovarne se človek začudi, kako tiho, a vendar živahno gre delo izpod rok. Spretna gospodična razreže z električnim nožem blago za dežnike, kakor bi trenil. Pri drugih mizah stoji cela vrsta šivalnih strojev, da je blago hitro sešito. Na drugi mizi se ureja železni skelet dežnikov, čisto vzadi pa silno duhovito sestavljen avtomatični stroj vrezuje palice in jim daje potrebne zareze. Tako gre vsak dežnik iz roke v roko in s tem je dana kontrola, da se vsaka morebitna napaka takoj opazi in seveda tudi takoj popravi. S posebno pripravo se preizkusi tudi blago, da je za vsak Vidmarjev dežnik ustvarjeno polno jamstvo, da je v resnici brez napake in da traja lepo vrsto let.

V prvem nadstropju pa je razpošiljalnica, kjer se izvršujejo naročila, tehtajo paketi, upoštevajo vsi nešteti trošarinski in drugi

predpisi. Človek zmaguje z glavo, ko sliši, kako velike sitnosti mora premagovati, da pošilja naprej svoje blago v Ljubljano in v vso državo. V moderno dobo razne mestne mitnice res ne spadajo več. Pošiljajo pa se Vidmarjevi dežniki v vsa mesta Jugoslavije, saj je Vidmarjeva tovarna dežnikov nedvomno največje tovrstno podjetje v državi.

Tovarna Vidmarjevih nogavic

Dežniki spadajo v oblačilno stroko in zato je bilo le naravno, da se je podjetni mladi šef tovarne lotil izdelovanja tudi drugih, oblačilnih predmetov. Kaj bi hodilo toliko našega denarja v tujino, ko pa tudi mi lahko izdelujemo nogavice. In Stane Vidmar jih je začel izdelovati, naprej nogavice za otroke in gospode, potem tudi za dame in sedaj tudi najfinejše damske svilene nogavice.

Ze za navadne moške nogavice so potrebni stroji, ki so čudo tehnike. Za fine damske svilene nogavice pa so potrebni še vse drugačni stroji. Pred dvema in pol leti je postavil Stane Vidmar prvi tak svoj stroj v tovarno. Je to ogromni, 15 m dolgi Cotton stroj, ki dela vse sam in z največjo preciznostjo, pri tem brez prestanka, ducat za ducatom. Letos pa je dobil ta stroj še bolj modernega brata, ki dela še bolj dovršeno. Človek se kar ne more načuditi, ko gleda to prednost delovanja stroja in občuduje krasno izdelavo nogavic iz najfinejšega tkiva.

Podjetni Stane Vidmar pa je šel še korak dalje in ustanovil se

tovarno trikot perila.

Iz surovin se najprej navijajo niti na vretenca, od tu poseben stroj, ki je tudi silno duhovito se-

stavljen, navija niti na večje kolarje, nakar se tke blago, iz katerega se potem šiva trikot perilo. S trikot-perilom je imela marsikatera žena že slabe izkušnje, če bi pa kupovala Vidmarjevo perilo, bi si te izkušnje prihranila. Kajti v Vidmarjevi tovarni se zlasti strogo pazi na to, da se ne plete blago prereditko, da se tudi pri sušenju ne napne preveč, ker bi potem vskočilo, ter da ohrani vedno svojo barvo. Barva se zato samo indanthren in zato obdrži Vidmarjevo perilo barvo in obliko.

V krojnem oddelku pa absolventke tehnične šole skrbne, da se blago tudi pravilno kroji, da sedi potem perilo na telesu ko ulito. Stane Vidmar pa je tudi poskrbel, da so v oddelku vsi potrebni stroji, tako tudi trije avtomatični šivalni stroji, ki kar sami vežejo in brezhibno. Ni čuda, da raste število odjemalk Vidmarjevega perila kar neprestano, ker iz tovarne gre le prvovrstno blago.

Tudi lastno barvarno in sušilnico ima Vidmarjeva tovarna. Posebnost je stroj za barvanje nogavic. Kar naenkrat so nogavice pobarvane, posušene in zlikane. Videti je treba, kako vzorno gre to delo naprej.

Vsa proizvodnja od surovine dalje pa do končnega izdelka je organizirana v tovarni. S tem je zagotovljeno, da ima vsak izdelek svojo marko in da je vsak tudi prekontroliran.

A še nekaj je treba omeniti, to je velikanska snažnost v vseh prostorih ter red in mir. Človek skoraj pozablja, da je v tovarni, tako mirno vsak na svojem mestu opravlja svoje delo. Vidi se, da je vsa tovarna res ena družina.

In Stane Vidmar tudi polaga važnost na to. Vsa socialna bremenena nameščencev plačuje podjetje, vsak nameščenec ima plačan dopust, pri tem pa so tudi plače višje, kakor pa so običajno. A še vse polno lepih zasnutkov ima Stane Vidmar, kako bi socialno pomagal svojim nameščencem.

Ko smo si ogledali tovarno, pa smo tudi pokramljali z lastnikom podjetja, kako gredo posli in kakšne ovire mora podjetje prenašati.

Prvo in najtežje zlo so visoke carine celo za surovine. Če ne bi bilo teh visokih carin, bi bili pri nas dežniki mnogo cenejši ko v

Kmetijski hranilni in posojilni dom

Telefon št. 28-47 **V LJUBLJANI** Brz.: »Kmetiskidom«
reg. zadr. z neomejeno zavezo
Tavčarjeva ulica št. 1

Račun poštne hranilnice št. 14.257
RAČUN PRINARODNI BANKI

N o v e v l o g e
vsak čas razpoložljive obrestuje
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

Eskontuje menice
Daje kratkoročna posojila
Izvršuje ostale denarne posle
Zaupajte denar domačemu zavodu 1

Italiji, kljub temu, da je kakovost naših dežnikov boljša.

Tovarne morajo imeti poleg tega pri nas velike zaloge, ker se ne dobi blago sproti, temveč mine od naročila do dobave po 5 in tudi 8 mesecev. Pri nas nadalje ni mogoče, da bi se delo delilo kakor v Nemčiji. Nemški tovarnar nogavic izdelava samo nogavico, potem jo da barvarni in oblikovalnici v dodelavo. Naš tovarnar pa mora opraviti vse sam. Naši tovarnarji morajo zato mnogo več znati, ker morajo biti mnogo bolj vsestranski.

Tako v tovarni vidi človek najbolj jasno, kaj vse mora znati naš podjetnik, da se vzdrži. Poznati mora blago in stroje, poznati vse neštete zakonske predpise, poznati vse nove iznajdbe in skrbeti mora še vedno za zadosten krog očemalcev in poznati mora ljudi, katerim zaupa svoje drage stroje, da navedemo le nekaj stvari.

Posebna prednost Vidmarjeve-

ga podjetja pa je ta, da je čisto domača podjetje. Vseh 150 nameščencev so sami domači ljudje, večinoma izučeni v podjetju. Močno pa se uveljavljajo v zadnjem času absolventi naše obrtne šole, srednje tehnične šole in absolventi tehničnih šol. Zlasti v krojnem oddelku za perilo so skoraj same absolventke teh šol. Zato pa dela ta oddelk tudi najfinejše perilo brezhibno. Največji del zaslug pa ima tudi pri tem gospa podjetnikova, ki je duša tega oddelka in ki zna s finim okusom zbirati vzorce in ki potem tudi skrbi, da so ti vzorci dobro izdelani. A tudi ekspedit in skladiščar sta pod njenim skrbnim vodstvom. Tri vogale hiše drži dobra gospodinja in gospa Vidmarjeva dela čast temu pregovoru.

Poslovlili smo se od prijaznega šefa in se odpeljali proti Ljubljani v zadovoljnem prepričanju, da naša domača podjetja napredujejo, ker so v dobrih rokah.

Z moderno srajco in kravato dobil si boš dekle bogato; zato le brž k Pirnat-u pohiti, cenejše drugje ne moreš dobiti,

M. Pirnat
Ljubljana,

Sv. Petra c. 24 in Poljanska c. 1 (Peglezen)

Telefon št. 36-57 in telefon št. 36-58

Z A L O G A
P A P I R J A
N A D E B E L O

T O V A R N A
P A P I R N A T I H
V R E Č I C

A. ZESCHKO

Ljubljana, Cankarjevo nabr. 1

Ustanovljeno 1867

Telefon št. 2519

Izdelovanje vseh vrst
vrečic za kavo, dišave
in bonbone iz pergamin
in celofan papirja

PRECIZNA DELAVNICA ZA POPRAVILA VSAKOVVRSTNIH UR IN ZALOGA ZLATNINE, SREBRNINE, KAKOR TUDI UR VSEH KVALITETNIH ZNAMK

CENE SOLIDNE!

Se priporoča tvrdka

A. KAJFEŽ, urar

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 14

NOVA LJUDSKA KUHINJA

(MENZA)

Ljubljana, Kolodvorska ul. 8

se priporoča cenjenemu občinstvu. — Na razpolago vsakomur raznovrstna, vedno sveža in okusna jedila po skrajno nizkih cenah. — Mleko, kava, čaj, razno pecivo. Nadalje gulaž, vampi, obara, klobase, zrezki i. t. d. Kosilo in večerja v mnogovrstni izbiri. Odprto od 6.—21.

Priporoča se
avtomatični bufet

Telefon 23-08

DAJ-DAM

Ljubljana
Aleksandrova cesta

Telefon 23-08

Detail

Engros

L. C. MAYER, Ljubljana

manufakturna veletrgovina

se priporoča cenj. odjemalcem

Trgovina in pošta

Nedostatki, ki jih je treba odpraviti

Pošta živi predvsem od trgovine, industrije in obrta. Iz tega nujno sledi za pošto dolžnost, da gre vsem tem gospodarskim panogam čim bolj na roko. Kajti čim bolj se razvija trgovina, tem večji so tudi dohodki pošte. Samo za sebe dela pošta, če čim bolj olajša trgovini poslovanje s pošto. Radi tudi priznamo, da je v tem oziru pošta tudi nekaj storila, toda ni še storila dovolj, kakor kažejo razne pomanjkljivosti, ki jih trgovci prav težko občutijo.

V prvi vrsti bi tu omenili uradne ure na pošti. Tako se morejo oddajati na ljubljanski pošti pošni paketi le do 6. ure zvečer. Zakaj ne do sedme? Vsakdo ve, da mora trgovec počakati tudi na popoldansko pošto, da ne more pošiljati vsak paket sproti na pošto in da se ob zaključku trgovine šele pošiljajo pisma in paketi na pošto. Toda naša pošta se na to ne ozira in paketi se sprejemajo le do šestih. Ni se čuditi, če je pošta za trgovca vedno manj privlačna in če ji razna podjetja uspešno konkurirajo. Pošta se naj ozira na zahteve praktičnega življenja, ne pa le na birokratične predpise.

Ker smo že pri poštnih paketih, naj povemo še eno. Rečeno je bilo, da bo pošta obvestila trgovce, kadar pridejo zanje carinski paketi. Toda pošta trgovcev nič ne obvešča. Zakaj ne? Kako je sploh s to stvarjo?

Poštni prostori so skoraj na vseh postah premajhni. Kar obupno je, kako dolgo morajo čakati ljudje pri okencih, da plačajo denar po položnicah Poštne hranilnice. Zakaj se ne nastavi več uradnikov, zakaj se ne odpre več okene? Pristojbine res niso tako majhne, da se to ne bi moglo storiti. Kje je na svetu zasebnik, ki bi pustil ljudi čakati ure dolgo, da oddajo denar?

Posebnost svoje vrste so poštni prostori, kjer so telefonske govornice. Lokali neprijazni, zaduhli, premajhni, telefonske celice pa imajo to posebnost, da se izven teh celic bolje sliši, ko v samih celicah. Neštetokrat je bilo povedano, da so takšni prostori nedopustni. Toda vse je zaman in vse ostaja pri starem.

Prezgovorna bo tudi že kmalu postala telefonska mizerija v Ljubljani. Ob vsakem snegu so žice redno potrgane, med 11. in 12. uro dopoldne skoraj ni mogoče govoriti, ker je postaja preobremenjena, a baš takrat potrebujejo ljudje telefon najbolj. Sedaj dobi Ljubljana 1000 novih telefonskih števil. Zakaj samo 1000, ko pa je notorično, da bo teh 1000 števil premalo? Vsak zasebnik bi na mestu pošte z veseljem investiral denar, da bi imel čim več naročnikov. saj so ti

aktivna postavka za pošto. Zakaj tudi pošta tako ne dela?

Tudi pismonoš je v Ljubljani premalo. V nekaterih ulicah prejemajo ljudje dopoldansko pošto šele opoldne in tudi šele popoldne. Ljubljansko ozemlje se je zelo po-

večalo, prebivalstvo je zelo naraslo, avtomatično bi se moralo povečati tudi število pismonoš.

Pošta živi v prvi vrsti od trgovine, industrije in obrta. Naj temu dejstvu tudi prilagodi svoje poslovanje. Pošta je poleg tega trgov-

sko podjetje, vsaj morala bi biti, zato pa mora tudi poslovati po trgovskih načelih. Vemo pa, da za vse navedene pomanjkljivosti ni krivda toliko na ljubljanski direkciji, ko na centrali v Beogradu in pa na tem nesrečnem dejstvu, da se upravlja pošta že skoraj le iz slabo pojmovanih fiskalnih vidikov. Zato se ne misli na to, da mora tudi pošta nekaj nuditi, če hoče dosti dobiti in da ne sme postati le neka vrste davkarija, ki si

Ali veste...?

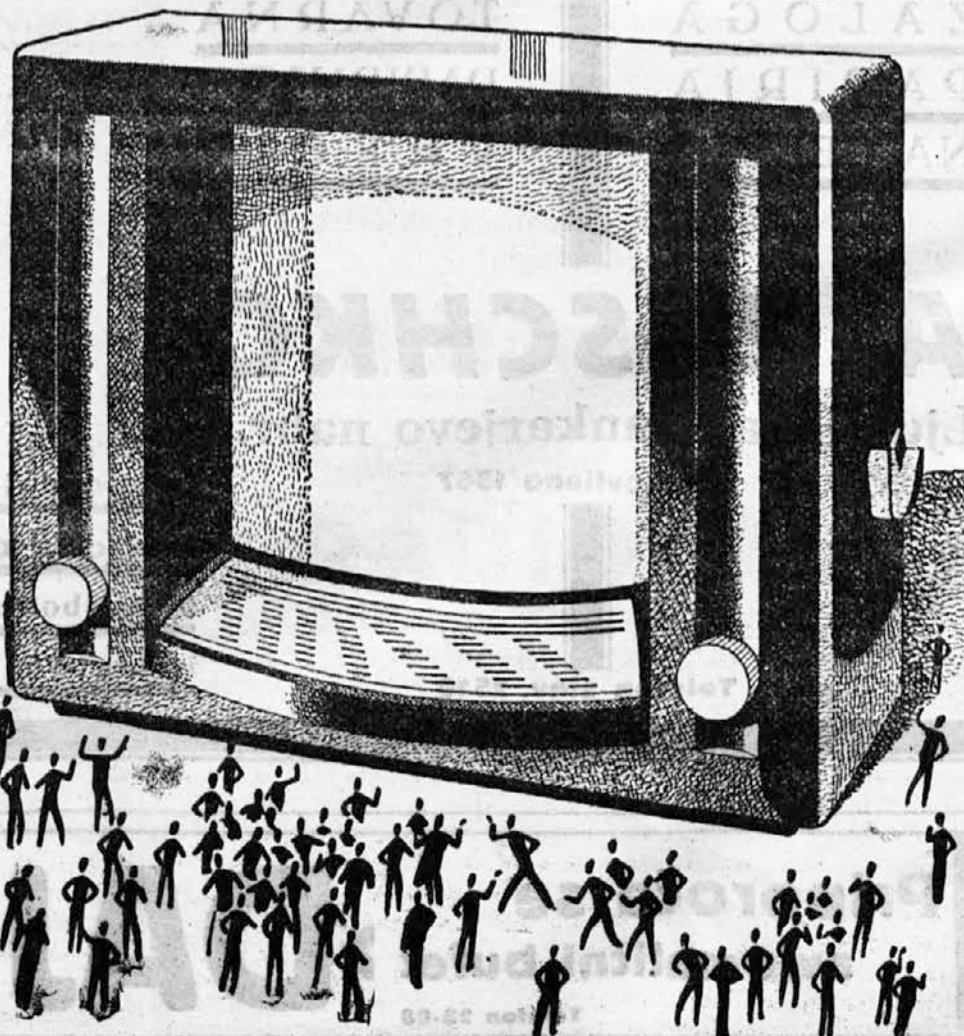
1. ...da PHILIPS 4+1 cevni OKTODNI SUPER V6 sprejema tudi brez antene vse evropske postaje?
2. ...da stane mesečno vsega Din 140'-?
3. ...da porabi zelo malo toka?
4. ...da ima vsak aparat enoletno jamstvo?
5. ...da naš priznana dobro organizirani service skrbi za točno delovanje vašega aparata?
6. ...da vam samo „V6“ OKTODNI SUPER prinaša za to ceno ves svet v hišo?

PHILIPS RADIO

NAJVEČJA RADIO INDUSTRIJA SVETA
64.000 DELAVCEV — 47 TOVARN NA 4 KONTINENTIH

Glavno zastopstvo

H. SUTTNER
Ljubljana, Aleksandrova cesta

pomaga do večjih dohodkov le s povečanjem poštnih pristojbin. Tudi za pošto mora veljati, da so večji dohodki odvisni predvsem od večjega prometa.

Po tem načelu naj se ravna pošta in dobro bo zanjo, a tudi za vse naše gospodarstvo!

Radio Ljubljana

Cetrtak, dne 16. decembra. 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Radijski orkester — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Sloveščina za Slovence (dr. Kolarič) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Zabavni kotiček — 20.00: Pevski kvartet »Fantje na vasi« — 20.40: Valčki Johana Straussa (plošče) — 21.00: Rondo II. (g. Srečko Koporc predava. ga. Marta Osterc-Valjalo igra na klavirju), vijoliniski solo igra g. Burger — 22.00: Čas, vreme itd. — 22.15: Plošče.

Petek, dne 17. decembra. 11.00: Šolska ura: Oljka, olive in izdelovanje olja (Miroslav Zor) — 12.00: Iz naših krajev (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Zenska ura: Božič po naših hišah (ga. Ivanka Velikonja) — 18.20: Udovičeva in Lovšetova pojeta (plošče) — 18.40: Francoščina (dr. Leben) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Deset minut za planince: Smučarstvo (Janez Kveder) — 20.00: Rezervirano za prenos — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, dne 18. decembra. 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vreme — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Javne zgradbe v okviru javnih del v dravski banovini (g. ing. Herman Hus) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Pregled sporeda — 20.00: O zunanjih politiki (dr. Alojzij Kuhar) — 20.30: »Dolga je roka radio-biriča«. Besedilo sestavila po resničnih dogodkih Jožek in Ježek. Izvajajo člani rad. igr. družine — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Radijski orkester in M. Premelč.

barva, plestra in kemično snaili
Že v 24 urah obleke, klobuke itd. Skrobli in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nastp 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Iz združnega registra

Vpisala se je Vodovodna zadruga v Gornji Ponikvi. — Izbrisala se je Mlekarska zadruga v Crnomlju zbog končane likvidacije.

Lepe trgovine dvigajo lepoto Ljubljane

V povojnih letih se je razvila Ljubljana po svoji razsežnosti in številnosti prebivalstva, še bolj pa po svojem zunanem licu v pravo prestolnico in v gospodarsko središče Slovenije.

K temu napredku so bistveno pripomogli tudi ljubljanski trgovci. Kajti lepe trgovine dajo šele mestu velikomestni sijaj, blesteči lokali z okusno aranžiranimi izloz-bami dajejo mestu šele zadnji lak, da dobi mesto velemestno lice. In ljubljanski trgovci so se potrudili, da so dali Ljubljani ta sijaj.

Samo poglejte izlozbe trgovin po Ljubljani. Nekatere so že prave razstave samega izbranega blaga. Solidnost blaga tekmuje z njegovo okusnostjo in prikupnostjo.

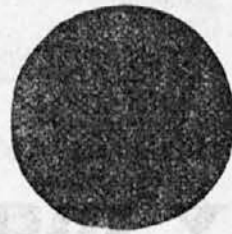
A tudi na zunaj se ljubljanske trgovine neprestano modernizirajo. Prejšnji vaški vid trgovin je že davno izginil. Se nadalje pa ljubljanski trgovci prenavljajo svoje lokale in ravno v zadnjih mesecih smo doživeli zopet celo vrsto modernizacij obratov. — Vedno bolj pa prodira tudi svetlobna reklama, ki je za velika mesta tako značilna in ki jim daje tudi specifično velemestno lice.

Tako je modernizirala v Wolfovi ulici svoje lokale trvdka Golob, na Kongresnem trgu Manufaktura Novak, ki je tudi uvedla svetlobno reklamo, nadalje v Prešernovi ulici trvdka Žibert in drogerija Gregorič, dočim so druge trvdke storile to že preje, tako trvdke Suttner, Vidmar itd., na Mestnem trgu je tudi cela vrsta prenovljenih trgovin, tako trvdke Soss, Zlender, Samet, na Tyrševi cesti Schneider & Verovšek, v Frančiškanski ulici pa je nastala kar cela ulica samih modernih in krasno urejenih trgovin, ki kar tekmujejo med seboj po lepoti svojih izloz. V Selenburgovi ulici je vzorno prenovila svoje lokale trvdka Lesjak, manufaktura Pavlin jih ravnokar prenavlja, že preje pa je bila Selenburgova ulica prav tako ko Aleksandrova cesta ulica najmodernejših in najokusnejših lokalov.

Kamor koli se v Ljubljani obrnete, povsod vidite lepo obnovljene zunanjsčine trgovin, povsod krasno urejene izlozbe, povsod blago, ki res služi kupcu, ker je dobre kakovosti in pri tem vendarle poceni. Ljubljanski trgovci gledajo na to, da res ustrezajo svojim odjemalcem in zato skrbje, da

Manufakturna in modna veletrgovina **FELIKS URBANC** LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 1

priporoča cenjenemu občinstvu svojo vedno najnovejšo zalogo manufakturnega in modnega blaga za moške in ženske, svile, vse vrste platna, belega blaga, žepnih in naglavnih robcev, zaves, pregrinjal, preprog itd. po najnižjih cenah. - Postrežba solidna in točna

nudijo vedno tudi praktično blago, pri tem pa tudi najnovejše novosti. Tudi v tem pogledu so ljubljanske trgovine na višku.

Ponos ljubljanskih trgovcev je, da so njih trgovine na isti višini ko v največjih mestih, da s svojimi lokali povečujejo lepoto Ljub-

ljane, saj je vsem slovenska prestolnica pri sreju.

Ljubljanski trgovci se zavedajo, da se vidi lepota mesta tudi po lepoti trgovskih lokalov in zato se trudijo in se bodo trudili, da bodo njih lokali vedno čim lepše opremljeni.

pozabiti. To je nujna potreba, da se tlakuje prostor na tovrnem kolodvoru. Toliko je bilo že o tem rečeno, da bi se pač ta zahteva morala že enkrat urediti. To je pač najbolj nujna zadeva, ker sicer bomo morali reči, da je v Ljubljani trpinčenje vprežne živine in voznikov dovoljeno.

H kolodvorskega vprašanja pa spada tudi to, da dobi Ljubljana boljše zveze. Z Dolenjsko so danes železniške zveze absolutno nezadostne. A tudi na vse druge strani so mnogo preslabe. Če hoče kdo iz Laverce ali Škofljice obiskati v Ljubljani gledališče, mora že v Ljubljani prenočiti! Slovenska prestolnica potrebuje zveze s svojim zaledjem, zato boljše železniške zveze Ljubljani!

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista“

HED. ŠARC, Ljubljana, Šelenburgova 5

Priporoča bogato zalogo platna, šifonov, namiznih garnitur, brisač, robcev in trikotaže
Velika izbira nogavic — Opreme za neveste

Ljubljansko kolodvorsko vprašanje

S priznanjem treba reči sedanjemu ljubljanski mesni upravi, da se je za pravilno rešitev ljubljanskega kolodvorskega vprašanja prav odločno zavzela. Z zadoščanjem moremo tudi reči, da je dosegla tu znatne uspehe in da je akcija za poglobitev ljubljanskega kolodvoru na pravem potu. Upamo tudi, da je zadnja konferenca

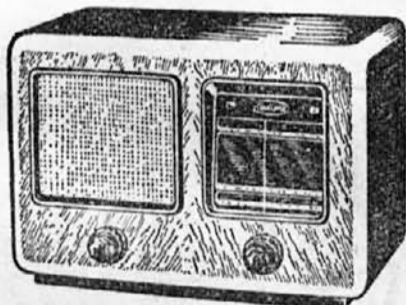
v resnici spravila vso zadevo na pravi tir.

A v Ljubljani so še druga vprašanja, kakor je vprašanje samega ljubljanskega kolodvoru. Nujno potrebno je, da dobi tudi Vič svoj kolodvor, da dobi Šiška zopet svoj tovorni kolodvor in da dobijo kolodvor tudi Moste.

Ker smo že pri kolodvorskem vprašanju, pa še nekaj ne smemo

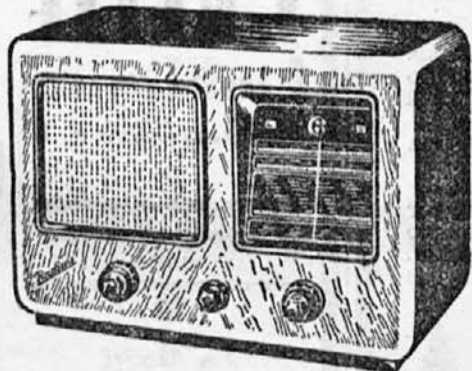
RADIONE 1938

kaže novi slog moderne, a ne modne oblike

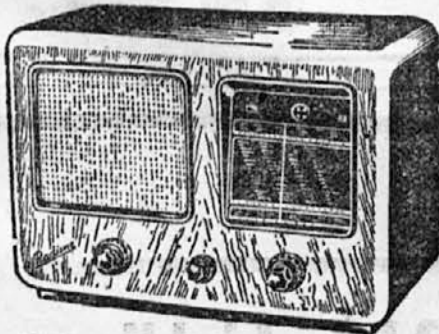
438 a
Štirielektronski midget super z izhodno energijo 4.5 vatov.

Din 4.500.—

638 a
Šestielektronski orjak za 4 valovna območja. — Izhodna energija 9 vatov.

Din 8.000.—

538 a
Veliki super za visoke glasbene zahteve. Razkošna oprema.

Din 5.800.—

Radione — kvaliteta!

Važnejša kot nizka cena je kvaliteta. (Nisem tako bogat, da bi mogel kupovati najcenejše blago, pravi Anglež!)

Zahtevajte prospekte!

„RADIO“ v Ljubljani
reg. zadr. z o. z. Miklošičeva c. 7. - Tel. 3190

V kratkem bo izšlo v knjižni založbi tiskarne Merkur znamenito delo češkega pisatelja

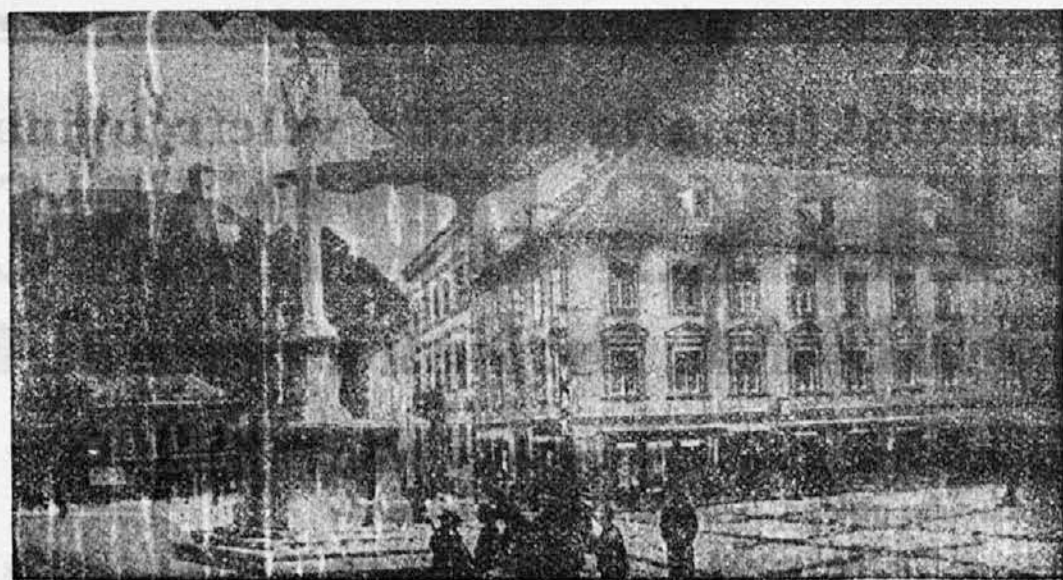
KARLA ČAPKA:

POGOVORI Z MASARYKOM

Knjiga, ki je doživela v češčini že več naklad, je prevedena tudi že v druge svetovne jezike in je vzbudila vsepovsod splošno pozornost. V obliki pogovorov s svojim ljubljanim prezidentom Osvooboditeljem nam riše pisatelj Capek Masarykova definska in dijaška leta, boje mladega profesorja za resnico in pravico in končno njegov gigantski boj za svobodo svoje domovine. Kako se povzpne mladi kmečki fant iz Hodonina na Slovaškem po trdih letih učenja in stradanja do vseučiliškega profesorja, kako zastavi vse svoje sile za resnico in pravico in odloči s svojim možatim nastopom n. pr. slovití Friedjungov proces v korist Jugoslovanov, kako v začetku svetovne vojne stopi na čelo gibanja za osvoboditev svoje domovine, vse to nam Masaryk pripoveduje v pogovorih s Karlom Čapkom, kakor bi oče pripovedoval sinu dogodljaje svojega življenja. Pred nami se razgrinja Masarykovo delovanje med vojno v Parizu, v Londonu in na Ruskem. Očituje nam njegov svetovni nazor in nam tako pokaže jasno sliko velikega prezidenta, moža filozofa na krmilu bratske češkoslovaške države. Vsak bo knjigo čital z napetostjo od prve do zadnje strani.

Knjiga bo obsegala okrog 300 strani, tiskana bo na lepem papirju in vezana v platno. Priložene bodo tudi slike velikega prezidenta-Osvoboditelja. Cena v platno vezani knjigi din 80.—.

Tiskarna Merkur d. d., Ljubljana
Gregorčičeva ulica št. 23

Božični nakup, za darila in za lastno rabo, oskrbite blago za oblačila za sé in za svojce vsekakor

v manufakturi NOVAK
na Kongresnem trgu pri nunski cerkvi
Partije ostankov - žepni robci in druga praktična darila

Ne ugrabite kaj bi darovali!

Manikure
Popotne toaletne garniture
Eau de Cologne
Parfume
Pršila za kolinsko vodo in parfume
Darilne kasete
Brivske aparate
Brivske čopiče
in sto drugih stvari

v drogeriji Gregorič

dr. z o. z.

Ljubljana, Prešernova ulica 5

Ivan Krivic

Tvrška osnovana 1873

Specerijsko, kolonialno in materialno blago

Frančiškanska ulica št. 10
Telefon 39-15

Srajce, kravate, klobuke, ovratnike, robce, nogavice, naramnice i. t. d.

ima v največji izbiri

Ložar Jernej, Ljubljana

Sv. Petra cesta 20

Srajce izdelujemo tudi po meri. - Vedno na zalogi angleški in češki blagovi

Gostinska podjetja

in gospodinje naj

kupujejo kuhinjske

opreme pri tvrdki

FRANC GOLOB

Wolfova ulica

špec. trgovina kuh. potrebščin

GOSPODINJA VIHA NOS,

če je kruh prenizek in preveč kompakten, ker dobro ve, da pek, če hoče, lahko vse kaj boljšega napravi. Zato pa zahteva gospodinja, da dobi samo lepo, visoko, rahlo pecivo, ki je lahko prebavljivo in tako, da že sam pogled nanj vzbuja tek. Kruh namreč ne sme samo napolniti želodca, tudi oči in usta morajo prejeti svoj delež. Prodajalec moke mora zato, če mu je na tem, da se konzum poveča, dobavljati peku le kvalitetno najboljšo moko. Pa tudi pek sam je dolžan, da si nabavlja le prvovrstno moko, ker le tako lahko zadovolji konzumenta in služi tako najbolje tudi svojim lastnim interesom. Pek in prodajalec moke sta vezana, da delata v tem pogledu roko v roki. Vsem tem zahtevam pa se da lahko ustredi, zlasti še, če ima prodajalec na razpolago tako prvovrstne moke, kakor so moka znamke Biser Banata in Česterek, ki so gotovo ene najboljših in ki ustrezajo tudi najstrožjim zahtevam. Moko navedenih znamk zamore Vam dobavljati vsak čas in po najnižjih cenah tvrška

A. VOLK LJUBLJANA
Resljeva cesta števil. 24

Na debelo

M. Bernik

Na drobno

trgovina z lesnim blagom

priporoča svojo bogato zalogo vse vrste lesene posode, košar, sitarskih izdelkov, kuhinjske opreme za neveste itd.

Ljubljana, Florjanska ulica 1 - Telefon 3758

L. KETTE
Ljubljana
Aleksandrova c. 3

Specialitete moške mode

Za Božič priporoča primerna darila po zelo ugodnih cenah

Priporoča se

manufakturna veletrgovina

Tyrševa cesta 28

F. HREHORIČ, Ljubljana